

Τα δικαιώματά σας κοινωνικής ασφάλισης στην Ισλανδία

Κοινωνική Ευρώπη

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Οι πληροφορίες που παρέχονται από τον παρόντα οδηγό έχουν συνταχθεί και επικαιροποιηθεί σε στενή συνεργασία με τους εθνικούς αντιπροσώπους του συστήματος αμοιβαίας πληροφόρησης για την κοινωνική προστασία (MISSOC). Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το δίκτυο MISSOC παρέχονται στη διεύθυνση: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=el&catId=815>

Ο παρών οδηγός παρέχει μια γενική περιγραφή του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης που εφαρμόζεται στις αντίστοιχες χώρες. Περισσότερες πληροφορίες παρέχονται μέσω άλλων δημοσιεύσεων του δικτύου MISSOC, οι οποίες διατίθενται μέσω του παραπάνω συνδέσμου. Μπορείτε επίσης να επικοινωνείτε με τις αρμόδιες αρχές και τα ιδρύματα που παρατίθενται στο παράρτημα I του παρόντος οδηγού.

Τα κείμενα σχετικά με «τα δικαιώματά σας όταν μετακινείστε στην Ευρώπη» (η τέταρτη ενότητα κάθε κεφαλαίου) συντάσσονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Είναι κοινά για τους οδηγούς των διαφόρων χωρών, οπότε και δεν λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες των εθνικών συστημάτων που περιγράφονται στις ενότητες που προηγούνται. Κανένα μέρος του παρόντος οδηγού δεν πρέπει να θεωρείται ότι αντικατοπτρίζει τη θέση της εκάστοτε χώρας όσον αφορά το καθεστώς συντονισμού της ΕΕ σχετικά με τις αναφερόμενες σε αυτόν παροχές.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και κάθε πρόσωπο που ενεργεί για λογαριασμό της δεν φέρουν καμία ευθύνη κατ' οιονδήποτε τρόπο για τη χρήση των πληροφοριών που περιέχονται στην παρούσα δημοσίευση.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Κεφάλαιο I: Εισαγωγή, οργάνωση και χρηματοδότηση	5
Εισαγωγή	5
Οργάνωση της κοινωνικής προστασίας	5
Χρηματοδότηση.....	6
Το δικαίωμά σας σε παροχές κοινωνικής ασφάλισης όταν μετακινείστε στην Ευρώπη.....	6
Κεφάλαιο II: Η υγειονομική περίθαλψη	8
Πότε δικαιούστε υγειονομική περίθαλψη;	8
Τι καλύπτεται;	8
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη;	9
Το δικαίωμά σας σε παροχές υγειονομικής περίθαλψης όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	10
Κεφάλαιο III: Παροχές ασθενείας σε χρήμα	11
Πότε δικαιούστε παροχές ασθενείας σε χρήμα;	11
Τι καλύπτεται;	11
Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές ασθενείας σε χρήμα;	12
Το δικαίωμά σας σε παροχές ασθενείας σε χρήμα όταν μετακινείστε στην Ευρώπη.....	12
Κεφάλαιο IV: Παροχές μητρότητας και πατρότητας	13
Πότε δικαιούστε παροχές μητρότητας και πατρότητας;	13
Τι καλύπτεται;	13
Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές μητρότητας και πατρότητας;.....	14
Το δικαίωμά σας σε παροχές μητρότητας και πατρότητας όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	14
Κεφάλαιο V: Παροχές αναπηρίας	15
Πότε δικαιούστε παροχές αναπηρίας;	15
Τι καλύπτεται;	15
Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές αναπηρίας;	16
Το δικαίωμά σας σε παροχές αναπηρίας όταν μετακινείστε στην Ευρώπη.....	17
Κεφάλαιο VI: Συντάξεις και παροχές γήρατος	18
Πότε δικαιούστε παροχές γήρατος;	18
Τι καλύπτεται;	18
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές γήρατος;.....	19
Το δικαίωμά σας σε παροχές γήρατος όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	19

Κεφάλαιο VII: Παροχές επιζώντων	21
Πότε δικαιούστε παροχή επιζώντος;	21
Τι καλύπτεται;	21
Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές επιζώντων;	21
Το δικαίωμά σας σε παροχές επιζώντων όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	22
Κεφάλαιο VIII: Παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες	23
Πότε δικαιούστε παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες;	23
Τι καλύπτεται;	23
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα επιδόματα για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες;	24
Το δικαίωμά σας σε παροχές εργατικού ατυχήματος και επαγγελματικών ασθενειών όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	24
Κεφάλαιο IX: Οικογενειακά επιδόματα	26
Πότε δικαιούστε οικογενειακά επιδόματα;	26
Τι καλύπτεται;	26
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα οικογενειακά επιδόματα;	27
Το δικαίωμά σας σε οικογενειακά επιδόματα όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	27
Κεφάλαιο X: Ανεργία	29
Πότε δικαιούστε παροχές ανεργίας;	29
Τι καλύπτεται;	29
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές ανεργίας;	30
Το δικαίωμά σας σε παροχές ανεργίας όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	30
Κεφάλαιο XI: Ελάχιστοι πόροι διαβίωσης	31
Πότε δικαιούστε επίδομα λόγω ελάχιστων πόρων διαβίωσης;	31
Τι καλύπτεται;	31
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα επιδόματα λόγω ελάχιστων πόρων διαβίωσης;	32
Το δικαίωμά σας σε επιδόματα λόγω ελάχιστων πόρων διαβίωσης όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	33
Κεφάλαιο XII: Μακροχρόνια περίθαλψη	34
Πότε δικαιούστε μακροχρόνια περίθαλψη;	34
Τι καλύπτεται;	34
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στη μακροχρόνια περίθαλψη;	34
Το δικαίωμά σας σε μακροχρόνια περίθαλψη όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	35

Παράρτημα I: Χρήσιμες διευθύνσεις και χρήσιμοι δικτυακοί τόποι.....	36
Παράρτημα II: Ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές	38

Κεφάλαιο I: Εισαγωγή, οργάνωση και χρηματοδότηση

Εισαγωγή

Το ισλανδικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης βασίζεται ουσιαστικά στον τόπο κατοικίας και καλύπτει το σύνολο του πληθυσμού. Συνεπώς, ο επίσημος τόπος κατοικίας πρέπει να είναι η Ισλανδία. Επιπλέον, προκειμένου να δικαιούται κάποιος συγκεκριμένες παροχές πρέπει να πληρούνται ενδεχομένως και άλλες προϋποθέσεις.

Στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

- το εθνικό σύστημα συντάξεων (που χορηγεί συντάξεις γήρατος, αναπηρίας και επιζώντων),
- το υποχρεωτικό σύστημα επαγγελματικών συντάξεων (με συνταξιοδοτικά ταμεία που χορηγούν συντάξεις γήρατος από την ηλικία των 65-70 ετών, συντάξεις αναπηρίας και συντάξεις επιζώντων συζύγων και/ή τέκνων),
- το σύστημα υγειονομικής περίθαλψης και ασφάλισης υγείας,
- το γενικό σύστημα χορήγησης οικογενειακών επιδομάτων,
- το σύστημα χορήγησης παροχών μητρότητας/πατρότητας,
- το σύστημα ασφάλισης ανεργίας,
- το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας.

Οργάνωση της κοινωνικής προστασίας

Αρμόδια για τη διαχείριση του εθνικού συστήματος κοινωνικών συντάξεων είναι η Διοίκηση Κοινωνικής Ασφάλισης (*Tryggingastofnun Ríkisins*) υπό την εποπτεία του υπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας (*Velferðarráðuneytið*). Το σύστημα επαγγελματικών συντάξεων, το οποίο είναι πλήρως χρηματοδοτούμενο, τελεί υπό τη διαχείριση διαφόρων επαγγελματικών συνταξιοδοτικών ταμείων, τα οποία ρυθμίζονται από το υπουργείο Οικονομικών (*fjármálaráðuneytið*) αλλά τελούν υπό την εποπτεία της εποπτικής οικονομικής αρχής (*Fjármálaeftirlitið*).

Η υγειονομική περίθαλψη παρέχεται από κέντρα ιατρικής περίθαλψης, νοσοκομεία και ιδιωτικούς ιατρούς, ενώ το σύστημα ασφάλισης υγείας διαχειρίζεται η Ισλανδική Ασφάλιση Υγείας (*Sjúkratryggingar Íslands*). Τόσο η υγειονομική περίθαλψη όσο και η ασφάλιση υγείας τελούν υπό την εποπτεία του υπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας (*Velferðarráðuneytið*).

Τα γενικά οικογενειακά επιδόματα (επιδόματα τέκνων) διαχειρίζεται η Διεύθυνση Εισφορών (*Ríkisskattstjóri*) υπό τον έλεγχο του υπουργείου Οικονομικών (*Fjármálaráðuneytið*).

Αμφότεροι οι γονείς δικαιούνται παροχές μητρότητας/πατρότητας σε περίπτωση γέννησης, υιοθεσίας ή ανάληψης της μόνιμης επιμέλειας ενός παιδιού. Για τη χορήγηση των γονικών παροχών αρμόδια είναι η Διεύθυνση Εργασίας (*Vinnumálastofnun*), υπό την εποπτεία του υπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας (*Velferðarráðuneytið*).

Οι παροχές ανεργίας καταβάλλονται από το ταμείο ανεργίας, το οποίο τελεί υπό τη διαχείριση της Διεύθυνσης Εργασίας (*Vinnumálastofnun*). Για την εποπτεία την τελευταίας αρμόδιο είναι το υπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας (*Velferðarráðuneytið*).

Η κοινωνική πρόνοια στην Ισλανδία είναι διπλή: περιλαμβάνει την κρατική κοινωνική πρόνοια (η οποία αφορά συγκεκριμένες κατηγορίες ατόμων που τελούν υπό ειδικές περιστάσεις, π.χ.

συνταξιούχους) και την τοπική γενική κοινωνική πρόνοια. Η δεύτερη αφορά όλους τους κατοίκους της χώρας και παρέχει τις βασικές υπηρεσίες αποτελώντας έτσι το δίκτυ ασφαλείας του συστήματος κοινωνικής προστασίας. Η κρατική κοινωνική πρόνοια τελεί υπό την ευθύνη της Διοίκησης Κοινωνικής Ασφάλισης (*Tryggingastofnun Ríkisins*), ενώ τη γενική κοινωνική πρόνοια διαχειρίζονται οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης. Η κοινωνική πρόνοια σε κρατικό και τοπικό επίπεδο τελεί υπό την εποπτεία του υπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας (*Velferðarráðuneytið*).

Χρηματοδότηση

Το δημόσιο εθνικό συνταξιοδοτικό σύστημα χρηματοδοτείται από τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης (*tryggingagjald*) που καταβάλλουν οι εργοδότες (και οι αυτοαπασχολούμενοι) και από τους φόρους. Οι μισθωτοί και οι αυτοαπασχολούμενοι υποχρεούνται επιπλέον να καταβάλλουν εισφορές στα ταμεία υποχρεωτικής επαγγελματικής συνταξιοδότησης στα οποία υπάγονται. Οι εν λόγω εισφορές δεν πρέπει να είναι χαμηλότερες από το 12% του ακαθάριστου μισθού. Κατά κανόνα ο εργοδότης καταβάλλει το 8%, ενώ ο μισθωτός το 4%. Αυτά τα ποσοστά είναι τα κατώτατα. Οι συλλογικές συμβάσεις μεταξύ των κοινωνικών εταίρων μπορούν να προβλέπουν πιο αυξημένες εισφορές.

Το σύστημα ασφάλισης υγείας και τα γενικά οικογενειακά επιδόματα χρηματοδοτούνται από φόρους.

Οι παροχές μητρότητας/πατρότητας προς τους γονείς που εργάζονται στην αγορά εργασίας, σε περίπτωση γέννησης, υιοθεσίας ή ανάληψης της μόνιμης επιμέλειας ενός παιδιού, χρηματοδοτούνται από τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης (*tryggingagjald*) που καταβάλλουν οι εργοδότες. Αντιθέτως, οι παροχές προς τους γονείς που δεν εργάζονται χρηματοδοτούνται από τους φόρους.

Οι παροχές ανεργίας χρηματοδοτούνται από τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης (*tryggingagjald*) που καταβάλλουν οι εργοδότες.

Η κρατική κοινωνική πρόνοια χρηματοδοτείται από το κράτος, ενώ η γενική κοινωνική πρόνοια χρηματοδοτείται από τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης.

Το δικαίωμά σας σε παροχές κοινωνικής ασφάλισης όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης στην Ευρώπη διαφέρουν από χώρα σε χώρα, γι' αυτό και οι σχετικές διατάξεις της ΕΕ αποσκοπούν στον καλύτερο συντονισμό τους. Είναι σημαντικό να υπάρχουν κοινοί κανόνες που διασφαλίζουν την πρόσβαση στις κοινωνικές παροχές ώστε να μη ζημιώνονται οι ευρωπαίοι εργαζόμενοι και άλλοι ασφαλισμένοι όταν ασκούν το δικαίωμά τους για ελεύθερη κυκλοφορία εντός της ΕΕ. Οι κανόνες αυτοί βασίζονται σε τέσσερις αρχές.

- Όταν μετακινείστε εντός της Ευρώπης, είστε πάντα ασφαλισμένος με βάση τη νομοθεσία ενός και μόνο κράτους μέλους: κατά κανόνα, εάν είστε εργαζόμενος, η χώρα αυτή θα είναι η χώρα στην οποία εργάζεστε, εάν δεν εργάζεστε, θα είναι η χώρα στην οποία διαμένετε.
- Η αρχή της ίσης μεταχείρισης διασφαλίζει ότι έχετε τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις με τους πολίτες της χώρας στην οποία είστε ασφαλισμένος.
- Όταν είναι απαραίτητο, περίοδοι ασφάλισης που κατοχυρώνονται σε άλλες χώρες της ΕΕ μπορούν να λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγηση κάποιου επιδόματος.
- Οι παροχές σε χρήμα μπορούν να «εξάγονται», εάν ζείτε σε χώρα διαφορετική από εκείνη στην οποία είστε ασφαλισμένος.

Μπορείτε να επικαλείστε τις διατάξεις της ΕΕ για τον συντονισμό της κοινωνικής ασφάλισης στα 27 κράτη μέλη, τη Νορβηγία, την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν (ΕΟΧ) και την Ελβετία (31 χώρες συνολικά).

Ορισμένες γενικές πληροφορίες σχετικά με τις διατάξεις της ΕΕ παρέχονται στο τέλος κάθε κεφαλαίου. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων κοινωνικής ασφάλισης για όσους μετακινούνται ή ταξιδεύουν στην ΕΕ, την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία διατίθενται στη διεύθυνση: <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Κεφάλαιο II: Η υγειονομική περίθαλψη

Πότε δικαιούστε υγειονομική περίθαλψη;

Η υγειονομική περίθαλψη παρέχεται ως δημόσια υπηρεσία υγείας σε όλους τους κατοίκους της Ισλανδίας καλύπτοντας κάθε άτομο του οποίου ο τόπος κατοικίας είναι η Ισλανδία και το οποίο διαμένει στην Ισλανδία κατά τους τελευταίους 6 μήνες (από την ημερομηνία εγγραφής). Ως «τόπος κατοικίας» νοείται η νόμιμη διαμονή σύμφωνα με τον σχετικό νόμο (νόμος περί νόμιμης διαμονής).

Τι καλύπτεται;

Η δημόσια υπηρεσία υγείας καλύπτει τις ακόλουθες κατηγορίες υπηρεσιών:

- ιατρική περίθαλψη από συμβεβλημένο γενικό ιατρό,
- απαραίτητες εξετάσεις και θεραπείες που πραγματοποιούνται από ειδικούς και συμβεβλημένα ιδρύματα,
- νοσοκομειακή περίθαλψη (για όσο χρονικό διάστημα θεωρηθεί απαραίτητο, καθώς και ιατρική περίθαλψη, φάρμακα και άλλες νοσοκομειακές υπηρεσίες), συμπεριλαμβανομένης της νοσηλείας σε μαιευτήρια,
- υπηρεσίες μαιίας,
- νοσοκομειακή περίθαλψη στο εξωτερικό,
- φάρμακα ·
- ακτινολογικές εξετάσεις και ακτινοθεραπείες,
- οδοντιατρική και ορθοδοντική περίθαλψη για τα παιδιά και τους συνταξιούχους,
- έξοδα μεταφοράς και μετακίνησης,
- κατ' οίκον περίθαλψη,
- ιατρικές συσκευές,
- φυσιοθεραπεία,
- γηροκομεία.

Φάρμακα

Τα φαρμακευτικά προϊόντα χωρίζονται σε τέσσερις βασικές κατηγορίες. Η καταβολή των χρημάτων από την κρατική ασφάλιση υγείας εξαρτάται τόσο από τον τύπο όσο και από την κατηγορία του εκάστοτε φαρμάκου. Η ασφάλιση υγείας καλύπτει πλήρως το κόστος των ζωτικών φαρμάκων που πρέπει να λαμβάνονται τακτικά. Όσον αφορά τα λοιπά απαραίτητα φαρμακευτικά έξοδα, ο ασφαλισμένος καταβάλλει ένα ορισμένο ποσό, ή οφείλει να καλύψει το συνολικό κόστος μόνος του.

Οδοντιατρική και ορθοδοντική περίθαλψη

Η ασφάλιση υγείας καλύπτει γενικώς την οδοντιατρική περίθαλψη βάσει πίνακα κοστολόγησης που καθορίζει το αρμόδιο υπουργείο ή η Ισλανδική Ασφάλιση Υγείας.

Η ασφάλιση αποζημιώνει μερικώς τα έξοδα που σχετίζονται με την οδοντιατρική περίθαλψη των παιδιών και των εφήβων κάτω των 18 ετών.

Δεν παρέχεται αποζημίωση στα άτομα ηλικίας 18 έως 66 ετών, εκτός των περιπτώσεων συγγενών διαμαρτιών, ατυχημάτων ή ασθενειών ή σε περίπτωση που τα ενδιαφερόμενα άτομα δικαιούνται αναπηρική σύνταξη.

Οι δικαιούχοι σύνταξης γήρατος ή αναπηρίας αποζημιώνονται μερικώς για υπηρεσίες οδοντιατρικής περίθαλψης.

Ιατρικές συσκευές

Η κρατική ασφάλιση υγείας επιδοτεί την αγορά των ιατρικών συσκευών που απαιτούνται σε περίπτωση σωματικής αναπηρίας ή απώλειας μελών του σώματος. Σε κάποιες περιπτώσεις καταβάλλεται χρηματικό ποσό, ενώ σε άλλες καλύπτεται ένα ποσοστό της σχετικής δαπάνης.

Μεταφορά και μετακίνηση

Είναι δυνατή η μερική επιστροφή των δαπανών μεταφοράς και μετακίνησης. Η μερική επιστροφή των εν λόγω δαπανών είναι επίσης δυνατή όταν οι γονείς αναγκάζονται να μείνουν εκτός σπιτιού προκειμένου να φροντίσουν το νοσηλευόμενο τέκνο τους.

Είναι δυνατή η μερική ή ολική επιστροφή των δαπανών για φυσιοθεραπεία βάσει ιατρικού παραπεμπτικού. Η κατ' οίκον περίθαλψη παρέχεται επίσης δωρεάν, εφόσον υπάρχει παραπεμπτικό ιατρού.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη;

Υπάρχει δυνατότητα ελεύθερης επιλογής γενικού ιατρού στις δημόσιες υπηρεσίες υγείας καθώς και ιδιωτικών γενικών και ειδικών ιατρών συμβεβλημένων με την Ισλανδική Ασφάλιση Υγείας (*Sjúkratryggingar Íslands*). Οι δικαιούχοι έχουν άμεση πρόσβαση σε ειδικούς ιατρούς, όμως η νοσηλευτική περίθαλψη είναι δυνατή μόνο βάσει ιατρικού παραπεμπτικού.

Οι παροχές καταβάλλονται σε είδος, και το κόστος τους καλύπτεται από την Ισλανδική Ασφάλιση Υγείας. Συνήθως, πάντως, ο ασθενής καλείται να καλύψει ένα μέρος των σχετικών δαπανών (συμμετοχή). Για παράδειγμα, οι ασφαλισμένοι καλούνται να καταβάλουν από 1.000 ISK (6,03 ευρώ) έως 2.600 ISK (16 ευρώ) ανά επίσκεψη σε κέντρο υγειονομικής περίθαλψης ή σε γενικό ιατρό (τιμές 2011). Το ποσό εξαρτάται από το είδος της παρεχόμενης υπηρεσίας. Δεν απαιτείται συμμετοχή για παιδιά ηλικίας κάτω των 18 ετών, ενώ ειδικοί κανόνες ισχύουν για τους συνταξιούχους.

Για θεραπεία από ειδικούς ιατρούς, απαιτείται συμμετοχή ύψους 3.900 ISK (24 ευρώ) + το 40% του υπόλοιπου κόστους (μέχρι το ανώτατο όριο των 28.000 ISK (169 ευρώ)) (τιμές 2011). Ειδικοί κανόνες ισχύουν για τους συνταξιούχους και παιδιά ηλικίας κάτω των 18 ετών.

Για όλους τους ασφαλισμένους προβλέπεται μέγιστο ανώτατο όριο ετήσιας συμμετοχής, το οποίο το 2011 ανέρχεται σε 28.000 ISK (169 ευρώ) για τους άγαμους, σε 8.400 ISK (51 ευρώ) για τα τέκνα της ίδιας οικογένειας και σε 7.000 ISK (42 ευρώ) για τους συνταξιούχους. Στα άτομα που φθάνουν το όριο αυτό διατίθενται εκπρωτικές κάρτες (*afsláttarkort*) οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για το υπόλοιπο έτος.

Νοσηλεία

Οι ασφαλισμένοι δικαιούνται δωρεάν νοσηλεία, περιλαμβανομένης της νοσηλείας σε μαιευτήριο, βάσει ιατρικής γνωμάτευσης.

Εάν ένας ασφαλισμένος χρειαστεί να νοσηλευτεί επειγόντως στο εξωτερικό λόγω του ότι δεν είναι εφικτή η παροχή της απαραίτητης περίθαλψης σε νοσοκομείο της Ισλανδίας, τα έξοδα καλύπτονται από την ασφάλιση υγείας. Ο θεράπων ιατρός υποβάλλει αίτημα σε ειδική

επιτροπή (*Siglinganefnd*). Η εν λόγω επιτροπή αποφαινεται περί της αναγκαιότητας της νοσηλείας στο εξωτερικό, ελέγχει εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις και αποφασίζει για τον τόπο της νοσηλείας.

Το δικαίωμά σας σε παροχές υγειονομικής περίθαλψης όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Εάν διαμένετε προσωρινά ή μόνιμα σε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία, μπορείτε, τόσο εσείς όσο και η οικογένειά σας, να χρησιμοποιείτε τις υπηρεσίες δημόσιας υγειονομικής περίθαλψης που παρέχονται εκεί. Αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι η περίθαλψη θα είναι δωρεάν, πράγμα το οποίο εξαρτάται από τη νομοθεσία της κάθε χώρας.

Εάν προγραμματίζετε προσωρινή παραμονή (διακοπές, επαγγελματικό ταξίδι κ.λπ.) σε άλλη χώρα της ΕΕ ή στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία, προμηθευτείτε την ευρωπαϊκή κάρτα ασφάλισης ασθένειας (EHIC) προτού αναχωρήσετε. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την κάρτα EHIC και πώς να την αποκτήσετε παρέχονται στη διεύθυνση: <http://ehic.europa.eu>.

Εάν προγραμματίζετε να εγκατασταθείτε μόνιμα σε άλλη χώρα της ΕΕ, περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματά σας σχετικά με παροχές υγειονομικής περίθαλψης παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Κεφάλαιο III: Παροχές ασθένειας σε χρήμα

Πότε δικαιούστε παροχές ασθένειας σε χρήμα;

Η Ισλανδική Ασφάλιση Υγείας καταβάλλει ημερήσιες παροχές ασθένειας σε χρήμα (*sjúkradagpeningar*) σε όλους τους μισθωτούς και αυτοαπασχολούμενους (ενδέχεται να ισχύουν ειδικοί κανόνες για τους εργαζόμενους στο σπίτι και για τους φοιτητές) ηλικίας από 18 ετών και άνω, οι οποίοι δεν λαμβάνουν σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας. Πρέπει να είναι ανίκανοι προς εργασία, να έχουν διακόψει την επαγγελματική τους δραστηριότητα λόγω ασθένειας και να μην λαμβάνουν πλέον μισθό. Ειδικές προϋποθέσεις ισχύουν σε περίπτωση δωρεάς οργάνων.

Δικαίωμα στις παροχές αυτές έχουν κατά κανόνα οι νέοι κάτοικοι εφόσον έχουν συμπληρώσει δύο μήνες εργασίας και έξι μήνες διαμονής στην Ισλανδία πριν από την εκδήλωση της ασθένειας. Οι δωρητές οργάνων οφείλουν να αποδεικνύουν την ενεργό συμμετοχή τους στην εγχώρια αγορά εργασίας για έξι συνεχόμενους μήνες πριν από την επέλευση της ανικανότητάς τους προς εργασία εξαιτίας της δωρεάς οργάνου στην οποία προέβησαν. Το ποσοστό απασχόλησης για κάθε μήνα πρέπει να ανέρχεται τουλάχιστον στο 25%.

Τι καλύπτεται;

Ο ασφαλισμένος εισπράττει ημερήσια επιδόματα ασθένειας με αφετηρία τη δέκατη πέμπτη ημέρα της ασθένειας, υπό την προϋπόθεση ότι η ανικανότητα προς εργασία διαρκεί τουλάχιστον 21 μέρες. Η περίοδος αναμονής δεκατεσσάρων ημερών ξεκινά την ημέρα κατά την οποία η ανικανότητα προς εργασία βεβαιώνεται από ιατρό.

Οι εργοδότες οφείλουν να συνεχίζουν να καταβάλλουν μισθούς για τουλάχιστον έναν μήνα ύστερα από δώδεκα μήνες αδιάλειπτης εργασίας. Ορισμένες συλλογικές συμβάσεις προβλέπουν ότι συνεχίζεται η καταβολή μισθών κατά τη διάρκεια μιας ορισμένης περιόδου, η οποία ποικίλλει ανάλογα με τη σύμβαση. Κατά το διάστημα αυτό, δεν χορηγούνται παροχές ασθένειας σε χρήμα ή ειδικές παροχές στους δωρητές οργάνων.

Οι παροχές ασθένειας σε χρήμα, αφότου έχει πάψει η καταβολή του μισθού, είναι κατ' αποκοπή ποσά και δεν εξαρτώνται από το εισόδημα.

Πλήρη ημερήσια επιδόματα ασθένειας σε χρήμα καταβάλλονται στα άτομα που αναγκάζονται να διακόψουν εργασία πλήρους απασχόλησης (1.232 ISK (7,43 ευρώ) από 1/6/2011). Τα άτομα που διακόπτουν εργασία με λιγότερες ώρες από την εργασία πλήρους απασχόλησης, αλλά εργάζονται τουλάχιστον υπό καθεστώς ημιαπασχόλησης, λαμβάνουν το ήμισυ των ημερήσιων επιδομάτων ασθένειας σε χρήμα.

Σε περίπτωση δωρεάς οργάνων, το επίδομα που καταβάλλεται για διάστημα έως 3 μηνών αντιστοιχεί στο 80% του μέσου μισθού ή της αμοιβής που υπολογίζεται ότι εισέπραξε ο δικαιούχος κατά το εισοδηματικό έτος που προηγείται του έτους κατά το οποίο εκδηλώθηκε η ανικανότητα προς εργασία, αλλά μέχρις ορισμένου ανώτατου ορίου.

Για κάθε συντηρούμενο τέκνο ηλικίας κάτω των 18 ετών καταβάλλεται συμπληρωματικό επίδομα ύψους 337 ISK (2,03 ευρώ) από 1/6/2011). Ακόμη, καλύπτονται σε ποσοστό μέχρι 80% οι δαπάνες διαμονής που καταβάλλουν οι γονείς σε περίπτωση που το παιδί τους, ηλικίας κάτω των 18 ετών, νοσηλεύεται μακριά από το σπίτι τους.

Τα επιδόματα ασθένειας μπορούν να καταβάλλονται για χρονικό διάστημα συνολικής διάρκειας 52 εβδομάδων στη διάρκεια περιόδου 24 μηνών.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές ασθενείας σε χρήμα;

Για να δικαιούστε παροχή ασθενείας, ο ιατρός σας πρέπει να πιστοποιήσει την ανικανότητά σας προς εργασία.

Για να ζητηθεί η καταβολή ημερήσιων παροχών ασθενείας, πρέπει να αποσταλεί ένα τυποποιημένο έντυπο αίτησης στην Ισλανδική Ασφάλιση Υγείας. Κατά κανόνα, δεν χορηγείται κανένα ημερήσιο επίδομα ασθενείας αναδρομικά για περιόδους που υπερβαίνουν τους 2 μήνες.

Το δικαίωμά σας σε παροχές ασθενείας σε χρήμα όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Κατά κανόνα, οι παροχές ασθενείας σε χρήμα (δηλαδή παροχές που συνήθως αντικαθιστούν το εισόδημα που διακόπτεται λόγω ασθενείας) καταβάλλονται σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας στην οποία είστε ασφαλισμένοι, ανεξάρτητα από τον τόπο της προσωρινής ή μόνιμης κατοικίας σας.*

Όταν εγκαθίσταστε σε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία και την Ελβετία, κάθε φορά που πρέπει να πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις ώστε να δικαιούστε παροχή ασθενείας, ο αρμόδιος φορέας (δηλαδή ο φορέας της χώρας στην οποία είστε ασφαλισμένοι) πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις περιόδους ασφάλισης, διαμονής ή απασχόλησης που έχετε συμπληρώσει βάσει της νομοθεσίας της σχετικής από τις προαναφερθείσες χώρες. Διασφαλίζεται έτσι ότι οι εργαζόμενοι δεν χάνουν την κάλυψη της ασφάλισης ασθενείας όταν αλλάζουν εργασία ή εγκαθίστανται σε άλλο κράτος.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Κεφάλαιο IV: Παροχές μητρότητας και πατρότητας

Πότε δικαιούστε παροχές μητρότητας και πατρότητας;

Οι γυναίκες που διαμένουν στην Ισλανδία δικαιούνται δωρεάν περίθαλψη μητρότητας από τη δημόσια υπηρεσία υγείας. Για νέους κατοίκους απαιτούνται τουλάχιστον έξι μήνες διαμονής στην Ισλανδία.

Αμφότεροι οι γονείς δικαιούνται παροχές μητρότητας/πατρότητας (*greiðslur úr fæðingarorlofssjóði*), εφόσον έχουν εργαστεί στην εγχώρια αγορά εργασίας για έξι συνεχόμενους μήνες πριν από την ημερομηνία γέννησης του παιδιού (με ποσοστό απασχόλησης τουλάχιστον 25% για κάθε μήνα).

Επιδόματα μητρότητας/πατρότητας (*fæðingarstyrkur*) καταβάλλονται σε αμφότερους τους γονείς σε περίπτωση που δεν εργάζονται ή είναι φοιτητές, εφόσον είναι σε θέση να αποδείξουν ότι κατοικούσαν στην Ισλανδία τους τελευταίους δώδεκα τουλάχιστον μήνες πριν από τη γέννηση του παιδιού τους.

Επιδόματα υιοθεσίας (*ættleiðingarstyrkur*) καταβάλλονται στους θετούς γονείς που υιοθετούν παιδί από το εξωτερικό, εφόσον διαθέτουν άδεια για υιοθεσία από το εξωτερικό η οποία έχει εκδοθεί στην Ισλανδία.

Τι καλύπτεται;

Παροχές σε είδος

Η νοσηλεία καλύπτεται για όσο χρονικό διάστημα θεωρηθεί απαραίτητο, καθώς και η ιατρική περίθαλψη, τα φάρμακα και οι άλλες νοσοκομειακές υπηρεσίες.

Άδειες και παροχές μητρότητας/πατρότητας

Αμφότεροι οι γονείς έχουν αυτόνομο δικαίωμα άδειας μητρότητας/πατρότητας μέγιστης διάρκειας τριών μηνών, σε περίπτωση γέννησης, υιοθεσίας ή ανάληψης της μόνιμης επιμέλειας ενός παιδιού. Αμφότεροι οι γονείς μπορούν να ξεκινήσουν την άδεια μητρότητας/πατρότητας μέχρι και έναν μήνα πριν από την αναμενόμενη ημερομηνία τοκετού. Η μητέρα πρέπει να παίρνει άδεια μητρότητας τουλάχιστον τις πρώτες δύο εβδομάδες μετά τον τοκετό.

Επίσης, οι γονείς έχουν κοινό δικαίωμα συμπληρωματικής 3μηνιαίας άδειας, την οποία μπορεί να πάρει στο σύνολό της ο ένας εκ των δύο γονέων ή να τη μοιραστούν μεταξύ τους. Οι γονείς μπορούν να επιλέξουν να πάρουν αυτή την άδεια όποτε επιθυμούν εντός 36 μηνών μετά τη γέννηση του παιδιού.

Το ύψος των παροχών μητρότητας/πατρότητας ανέρχεται στο 80% των μέσων μισθών μέχρι το ποσό των 200.000 ISK (1.207 ευρώ), και στο 75% των μέσων συνολικών μισθών σε περίπτωση υπέρβασης του ποσού αυτού (τιμές 2011). Η περίοδος αναφοράς που λαμβάνεται υπόψη είναι οι δώδεκα συνεχόμενοι μήνες που λήγουν έξι μήνες πριν από τη γέννηση του παιδιού ή, σε περίπτωση υιοθεσίας ή μόνιμης επιμέλειας παιδιού, πριν από την ημερομηνία ανάληψης της φροντίδας του παιδιού. Ο υπολογισμός της αμοιβής των αυτοαπασχολούμενων γίνεται βάσει του εισοδηματικού έτους το οποίο προηγείται του έτους γέννησης του παιδιού ή, σε περίπτωση υιοθεσίας ή μόνιμης επιμέλειας παιδιού, του έτους ανάληψης της φροντίδας του παιδιού. Προβλέπονται ελάχιστες (εξαρτώνται από τον βαθμό συμμετοχής στην αγορά εργασίας) και μέγιστες παροχές. Το μέγιστο ύψος της παροχής ανέρχεται σε 300.000 ISK (1.811 ευρώ).

Το ύψος των επιδομάτων μητρότητας/πατρότητας που χορηγούνται σε γονείς οι οποίοι απασχολούνται μερικώς (κάτω του 25%) ή δεν εργάζονται ανέρχεται σε 53.728 ISK (324 ευρώ) μηνιαίως (από 1/6/2011). Οι παροχές που καταβάλλονται σε γονείς οι οποίοι συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα πλήρους απασχόλησης είναι υψηλότερες: 123.128 ISK (743 ευρώ) μηνιαίως (από 1/6/2011). Τα επιδόματα μητρότητας/πατρότητας καταβάλλονται για διάστημα εννέα μηνών.

Το επίδομα υιοθεσίας ανέρχεται σε 568.692 ISK (3.433 ευρώ) (από 1/6/2011).

Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές μητρότητας και πατρότητας;

Για να ζητηθεί η καταβολή παροχών μητρότητας/πατρότητας, πρέπει να αποσταλεί ένα τυποποιημένο έντυπο αίτησης στον αρμόδιο φορέα. Προκειμένου να αποκτηθεί το δικαίωμα στις παροχές, πρέπει να προσκομιστούν διάφορα πιστοποιητικά. Σε περίπτωση διαφωνίας, είναι δυνατή η άσκηση προσφυγής.

Το δικαίωμά σας σε παροχές μητρότητας και πατρότητας όταν μετακινήστε στην Ευρώπη

Οι διατάξεις συντονισμού καλύπτουν παροχές μητρότητας και τις συναφείς παροχές πατρότητας. Όταν πρέπει να πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις για να δικαιούστε παροχές, ο αρμόδιος φορέας (δηλαδή ο φορέας της χώρας στην οποία είστε ασφαλισμένοι) πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις περιόδους ασφάλισης, διαμονής ή απασχόλησης που έχετε συμπληρώσει βάσει της νομοθεσίας άλλης χώρας της ΕΕ, καθώς και της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν, της Νορβηγίας ή της Ελβετίας.

Κατά κανόνα, οι παροχές σε χρήμα (δηλαδή παροχές που αντικαθιστούν το εισόδημα που διακόπτεται) καταβάλλονται σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας στην οποία είστε ασφαλισμένοι, ανεξάρτητα από τον τόπο της προσωρινής ή μόνιμης κατοικίας σας.* Οι παροχές σε είδος (δηλαδή ιατρική περίθαλψη, φάρμακα και νοσοκομειακή περίθαλψη) παρέχονται σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας διαμονής σας, όπως εάν ήσασταν ασφαλισμένοι εκεί.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Κεφάλαιο V: Παροχές αναπηρίας

Πότε δικαιούστε παροχές αναπηρίας;

Εθνική σύνταξη

Άτομα ηλικίας 18 έως 67 ετών που διαμένουν νόμιμα στην Ισλανδία κατά τα τρία τουλάχιστον έτη που προηγούνται της υποβολής της αίτησης έχουν δικαίωμα σε εθνική σύνταξη (*lífeyrir almannatrygginga*), υπό τον όρο ότι τους έχει διαγνωστεί μακροχρόνια ανικανότητα προς εργασία τουλάχιστον 75%, καθώς και ότι η αναπηρία οφείλεται σε ασθένεια ή αναπηρία οι οποίες διαγνώστηκαν από επαγγελματίες γιατρούς. Επίσης, το εισόδημά τους πρέπει να κυμαίνεται κάτω από ορισμένο επίπεδο.

Επίδομα αναπηρίας (*örorkustyrkur*) μπορεί να καταβάλλεται σε άτομα με ποσοστό αναπηρίας από 50 έως 74%, τα οποία πληρούν επίσης τις προϋποθέσεις δικαιώματος εθνικής σύνταξης (εκτός των κριτηρίων που σχετίζονται με το ποσοστό αναπηρίας). Μπορεί επίσης να χορηγηθεί σε άτομο που εργάζεται σε θέση πλήρους απασχόλησης, αλλά το οποίο επωμίζεται σημαντικά πρόσθετα έξοδα λόγω της αναπηρίας του.

Επαγγελματική σύνταξη

Κάθε άτομο που δραστηριοποιείται στην αγορά εργασίας και το οποίο έχει καταβάλει εισφορές σε επαγγελματικό συνταξιοδοτικό ταμείο και καλύπτεται υποχρεωτικά από αυτό μπορεί να δικαιούται επαγγελματική σύνταξη (*lögbundnir lífeyrissjóðir*) σε περίπτωση αναπηρίας. Το ποσοστό αναπηρίας, που συνεπάγεται μείωση των εισοδημάτων, πρέπει να είναι τουλάχιστον 50%. Επιπλέον, το άτομο αυτό πρέπει να υπάγεται σε συνταξιοδοτικό ταμείο (και να έχει καταβάλει εισφορές) για διάστημα δύο τουλάχιστον ετών.

Τι καλύπτεται;

Εθνική σύνταξη

Καθοριστικοί παράγοντες υπολογισμού της εθνικής αναπηρικής σύνταξης είναι ο βαθμός ανικανότητας, η ηλικία στην οποία διαγνώστηκε για πρώτη φορά ανικανότητα τουλάχιστον 75%, το διάστημα διαμονής στην Ισλανδία και το εισόδημα του δικαιούχου.

Άτομα που διέμειναν την Ισλανδία επί τουλάχιστον 40 έτη μεταξύ της ηλικίας των 18 και των 67 ετών έχουν δικαίωμα σε πλήρη αναπηρική σύνταξη (40/40). Για συντομότερες χρονικές περιόδους, η αναπηρική σύνταξη υπολογίζεται αναλογικά με την χρονική περίοδο διαμονής.

Η εθνική σύνταξη είναι πάγια παροχή, η οποία μπορεί να μειωθεί εάν ο δικαιούχος λαμβάνει εισόδημα από άλλες πηγές ή να μην καταβάλλεται εάν το εισόδημα υπερβεί ανά πάσα στιγμή ένα ορισμένο όριο. Στην προκειμένη περίπτωση, ο όρος «εισόδημα» αποκλείει τις παροχές κοινωνικής ασφάλισης ή κοινωνικής πρόνοιας. Επιπλέον, ο υπολογισμός της σύνταξης δεν επηρεάζεται από το φορολογητέο εισόδημα του/της συζύγου (εκτός του εισοδήματος από κεφάλαια, το οποίο θεωρείται κοινό εισόδημα).

Το βασικό ποσό της αναπηρικής σύνταξης (*örorkulífeyrir*) για τους άγαμους (*grunnlífeyrir*), υπολογίζεται βάσει του ποσοστού ανικανότητας. Εάν είναι άνω του 75%, η πλήρης βασική σύνταξη ανέρχεται σε 368.139 ISK (2.222 ευρώ) ετησίως και σε 272.162 ISK (1.643 ευρώ) εάν το ποσοστό ανικανότητας κυμαίνεται από 50 έως 75% (από 1/6/2011). Η βασική σύνταξη και στις δύο περιπτώσεις μειώνεται εάν το ετήσιο εισόδημα υπερβαίνει τα 2.575.220 ISK (15.544 ευρώ), ενώ δεν καταβάλλεται εάν υπερβαίνει τα 4.095.236 ISK (24.718 ευρώ) (από 1/6/2011).

Οι δικαιούχοι αναπηρικής σύνταξης έχουν δικαίωμα χορήγησης συμπληρώματος σύνταξης γήρατος (*aldurstengd örorkuuppbót*). Το ύψος αυτού του συμπληρώματος εξαρτάται από την ηλικία του δικαιούχου τη χρονική στιγμή κατά την οποία απέκτησε για πρώτη φορά δικαίωμα σε αναπηρική σύνταξη (από 9.504 ISK (57 ευρώ) σε 368.136 ISK (2.222 ευρώ) (από 1/6/2011)).

Είναι επίσης δυνατή η καταβολή πλήρους συμπληρώματος σύνταξης (*tekjutrygging*) ύψους 1.178.901 ISK (7.116 ευρώ) ετησίως (από 1/6/2011).

Συμπληρωματικό επίδομα τέκνου

Οι δικαιούχοι αναπηρικής σύνταξης έχουν δικαίωμα συμπληρωματικού επιδόματος για κάθε συντηρούμενο τέκνο. Επίδομα τέκνου (*barndálfeyrir*) καταβάλλεται για τα τέκνα κάτω των 18 ετών υπό τον όρο ότι το ίδιο το παιδί ή ένας εκ των γονέων διέμενε στην Ισλανδία κατά τα τρία έτη που προηγούνται της υποβολής της αίτησης. Εάν οι και οι δυο γονείς δικαιούνται αναπηρική σύνταξη, καταβάλλεται το διπλάσιο του επιδόματος τέκνου. Το μηνιαίο επίδομα τέκνου ανέρχεται σε 23.411 ISK (141 ευρώ) ανά παιδί (από 1/6/2011).

Άλλα συμπληρώματα

Βάσει του νόμου περί κοινωνικής πρόνοιας, διάφορες παροχές κοινωνικής πρόνοιας, συμπληρωματικές της σύνταξης που χορηγείται από το κράτος, μπορούν να χορηγηθούν είτε υπό ειδικές συνθήκες ή εάν αποδειχθεί ότι ο δικαιούχος δεν μπορεί να καλύψει τις ανάγκες του χωρίς τις εν λόγω παροχές. Τέτοιες συμπληρωματικές παροχές είναι, π.χ., το επίδομα νοικοκυριού για τους άγαμους (*heimilisuppbót*), το ειδικό επίδομα ενίσχυσης (*sérstök uppbót til framfærslu*) και διάφορα άλλα συμπληρωματικά επιδόματα (*frekari uppbætur*).

Μέτρα αποκατάστασης

Προβλέπονται μέτρα στήριξης της αποκατάστασης. Για τον σκοπό αυτό, είναι δυνατή η καταβολή επιδόματος αποκατάστασης (*endurhæfingarlífeyrir*) όταν δεν μπορεί να καθοριστεί η έκταση της μόνιμης αναπηρίας. Η Διοίκηση Κοινωνικής Ασφάλισης (*Tryggingastofnun ríkisins*) συνάπτει επίσης συμφωνίες με επιχειρήσεις επιδιώκοντας την ενθάρρυνση της απασχόλησης ατόμων με αναπηρίες.

Επαγγελματική σύνταξη

Καθοριστικοί παράγοντες υπολογισμού της επαγγελματικής σύνταξης είναι το ποσοστό ανικανότητας και το συσσωρευμένο ποσό της σύνταξης βάσει των συσσωρευμένων μορίων σύνταξης. Το ποσό της σύνταξης μπορεί να αυξηθεί με πρόσθετα έτη συσσωρεύσεως τα οποία πιστώνονται μέχρι την ηλικία συνταξιοδότησης. Ωστόσο, το κρατικό καθεστώς των μισθωτών είναι σύστημα προκαθορισμένων παροχών.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές αναπηρίας;

Ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει ένα τυποποιημένο έντυπο αίτησης στη Διοίκηση Κοινωνικής Ασφάλισης (*Tryggingastofnun ríkisins*) και ο γιατρός του συντάσσει ιατρική γνωμάτευση την οποία αποστέλλει στη Διοίκηση. Από τον αιτούντα ζητείται επίσης να απαντήσει σε ένα ερωτηματολόγιο σχετικά με την αναπηρία του, καθώς και να παράσχει πληροφορίες σχετικά με τα εισοδήματά του, ήτοι, μια δήλωση φόρου εισοδήματος.

Ο επικεφαλής γιατρός καθορίζει το ποσοστό αναπηρίας του αιτούντος βάσει καθορισμένων κριτηρίων, στα οποία λαμβάνονται υπόψη οι συνέπειες των ασθενειών ή των αναπηριών που διαγιγνώσκονται από γιατρούς. Από τον αιτούντα μπορεί επίσης να ζητηθεί να υποβληθεί σε ειδική αξιολόγηση όσον αφορά τις προοπτικές αποκατάστασης, καθώς

και να ακολουθήσει κατάλληλο πρόγραμμα αποκατάστασης, προτού καθοριστεί το ποσοστό της αναπηρίας.

Οι προϋποθέσεις θεμελίωσης δικαιωμάτων σε παροχές μπορεί να αναθεωρηθούν ανά πάσα στιγμή, γεγονός που συνεπάγεται προσαρμογή των παροχών στις πιθανές αλλαγές. Οι παροχές προκαταβάλλονται κατά κανόνα την πρώτη ημέρα κάθε μήνα.

Οι αιτήσεις χορήγησης επαγγελματικής σύνταξης υποβάλλονται στο αρμόδιο ταμείο υποχρεωτικής επαγγελματικής συνταξιοδότησης.

Το δικαίωμά σας σε παροχές αναπηρίας όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Ο αρμόδιος φορέας της χώρας στην οποία αιτείστε σύνταξη αναπηρίας λαμβάνει υπόψη τις περιόδους ασφάλισης ή μόνιμης διαμονής που έχετε συμπληρώσει δυνάμει της νομοθεσίας άλλης χώρας της ΕΕ, της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν, της Νορβηγίας ή της Ελβετίας, εάν αυτό είναι απαραίτητο για τη θεμελίωση δικαιώματος παροχών αναπηρίας.

Οι παροχές αναπηρίας καταβάλλονται ανεξάρτητα από τον τόπο της προσωρινής ή μόνιμης κατοικίας σας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία.* Οι απαραίτητοι διοικητικοί έλεγχοι και ιατρικές εξετάσεις γίνονται κατά κανόνα από τον αρμόδιο φορέα της χώρας στην οποία κατοικείτε. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να σας ζητηθεί να επιστρέψετε στη χώρα από την οποία λαμβάνετε τη σύνταξή σας για να πραγματοποιήσετε εκεί τις εν λόγω εξετάσεις, εφόσον σας το επιτρέπει η κατάσταση της υγείας σας.

Κάθε χώρα εφαρμόζει τα δικά της κριτήρια για τον προσδιορισμό του βαθμού αναπηρίας. Κατά συνέπεια, ενδέχεται ορισμένες χώρες να αναγνωρίζουν για κάποιο πρόσωπο βαθμό αναπηρίας 70%, ενώ σε άλλες χώρες το ίδιο πρόσωπο δεν θεωρείται διόλου ανάπηρο βάσει της εθνικής νομοθεσίας. Αυτό είναι αποτέλεσμα του γεγονότος ότι τα εθνικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης δεν εναρμονίζονται αλλά απλώς συντονίζονται από τις διατάξεις της ΕΕ.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Κεφάλαιο VI: Συντάξεις και παροχές γήρατος

Πότε δικαιούστε παροχές γήρατος;

Εθνική σύνταξη

Τα άτομα ηλικίας 67 ετών και άνω που έχουν διαμείνει νόμιμα στην Ισλανδία επί τουλάχιστον τρία ημερολογιακά έτη μεταξύ της ηλικίας των 16 και 67 ετών δικαιούνται εθνική δημόσια σύνταξη (*lífeyrir almannatrygginga*), εφόσον το εισόδημά τους δεν υπερβαίνει ένα ορισμένο ποσό.

Ειδικές διατάξεις διέπουν το δικαίωμα των ναυτικών σε σύνταξη γήρατος, η οποία μπορεί να χορηγηθεί ακόμη και στην ηλικία των 60 ετών (υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις).

Επαγγελματική σύνταξη

Κατά κανόνα, οι ασφαλισμένοι μισθωτοί και οι αυτοαπασχολούμενοι, από την ηλικία των 65 ετών και άνω, δικαιούνται επαγγελματική σύνταξη από τα ταμεία υποχρεωτικής επαγγελματικής συνταξιοδότησης (*lögbundnir lífeyrissjóðir*), υπό τον όρο ότι καλύπτονταν από το καθεστώς επαγγελματικής σύνταξης μεταξύ της ηλικίας των 16 και 70 ετών. Δεν απαιτείται ελάχιστη περίοδος ασφάλισης.

Τι καλύπτεται;

Εθνική σύνταξη

Καθοριστικοί παράγοντες υπολογισμού της εθνικής σύνταξης γήρατος είναι η διάρκεια της διαμονής στην Ισλανδία και το εισόδημα του δικαιούχου.

Τα άτομα που διέμειναν στην Ισλανδία επί τουλάχιστον 40 ημερολογιακά έτη μεταξύ της ηλικίας των 16 έως 67 ετών έχουν δικαίωμα πλήρους σύνταξης γήρατος (40/40). Για συντομότερες χρονικές περιόδους, η σύνταξη γήρατος υπολογίζεται αναλογικά με την χρονική περίοδο διαμονής.

Η εθνική σύνταξη είναι πάγια παροχή, η οποία μπορεί να μειωθεί εάν ο δικαιούχος λαμβάνει εισόδημα από άλλες πηγές ή να μην καταβάλλεται εάν το εισόδημα υπερβαίνει ένα ορισμένο ποσό. Στην προκειμένη περίπτωση, ο όρος «εισόδημα» αποκλείει τις παροχές κοινωνικής ασφάλισης ή κοινωνικής πρόνοιας. Επιπλέον, ο υπολογισμός της σύνταξης δεν επηρεάζεται από το φορολογητέο εισόδημα του/της συζύγου (εκτός του εισοδήματος από κεφάλαια, το οποίο θεωρείται κοινό εισόδημα).

Για παράδειγμα, η πλήρης βασική σύνταξη γήρατος (*grunnlífeyrir*) για τους άγαμους μετά από 40 έτη διαμονής στην Ισλανδία ανέρχεται σε 368.139 ISK (2.222 ευρώ) ετησίως (από 1/6/2011). Μπορεί να μειωθεί εάν το ετήσιο εισόδημα υπερβαίνει τα 2.575.220 ISK (15.544 ευρώ), ενώ δεν καταβάλλεται εάν υπερβαίνει τα 4.095.236 ISK (24.718 ευρώ) (από 1/6/2011).

Είναι επίσης δυνατή η καταβολή πλήρους συμπληρώματος σύνταξης (*tekjutrygging*) ύψους 1.161.708 ISK (7.012 ευρώ) ετησίως (από 1/6/2011).

Είναι δυνατή η αναβολή της χορήγησης της βασικής σύνταξης και του συμπληρώματος σύνταξης (δηλαδή οι δικαιούχοι μπορούν να ζητήσουν την καταβολή τους σε μεταγενέστερη ημερομηνία) μέχρι την ηλικία των 72 ετών. Σε αυτή την περίπτωση, οι παροχές αυξάνονται κατά 0,5% για κάθε επιπλέον μήνα. Η αύξηση αυτή μπορεί να φτάσει το 30% κατ' ανώτατο όριο.

Η Διοίκηση Κοινωνικής Ασφάλισης (*Tryggingastofnun ríkisins*) μπορεί να αποφασίσει την καταβολή συμπληρώματος στον δικαιούχο σύνταξης γήρατος για κάθε συντηρούμενο τέκνο. Επίδομα τέκνου (*barnalvfeyrir*) καταβάλλεται για τα τέκνα κάτω των 18 ετών. Ανέρχεται σε 23.411 ISK (141 ευρώ) μηνιαίως για κάθε τέκνο (από 1/6/2011).

Βάσει του νόμου περί κοινωνικής πρόνοιας, διάφορες παροχές κοινωνικής πρόνοιας, συμπληρωματικές της σύνταξης που χορηγείται από το κράτος, μπορούν να χορηγηθούν υπό ειδικές συνθήκες ή εάν αποδειχθεί ότι ο δικαιούχος δεν μπορεί να καλύψει τις ανάγκες του χωρίς τις εν λόγω παροχές. Τέτοιες συμπληρωματικές παροχές είναι, π.χ., το επίδομα νοικοκυριού για τους άγαμους (*heimilisuprbót*), το ειδικό επίδομα ενίσχυσης (*sérstök uprbót til framfærslu*) και διάφορα άλλα συμπληρωματικά επιδόματα (*frekari uppbætur*).

Επαγγελματική σύνταξη

Η επαγγελματική σύνταξη υπολογίζεται σύμφωνα με τους αναλυτικούς κανόνες που περιέχονται στο καταστατικό κάθε ταμείου επαγγελματικής συνταξιοδότησης. Κατά κανόνα, η σύνταξη υπολογίζεται βάσει των συσσωρευμένων μορίων σύνταξης. Η ελάχιστη σύνταξη ύστερα από 40 έτη καταβολής εισφορών ανέρχεται στο 56% των μηνιαίων μισθών για τους οποίους καταβλήθηκαν εισφορές.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές γήρατος;

Εάν επιθυμείτε να λάβετε την εθνική σύνταξη γήρατος, πρέπει να συμπληρώσετε τυποποιημένο έντυπο αίτησης με όλες τις αναγκαίες πληροφορίες και να το υποβάλετε στη Διοίκηση Κοινωνικής Ασφάλισης (*Tryggingastofnun ríkisins*). Θα σας ζητηθεί να παράσχετε πληροφορίες σχετικά με τα εισοδήματά σας και να υποβάλετε δήλωση φόρου εισοδήματος. Οι παροχές προκαταβάλλονται την πρώτη ημέρα κάθε μήνα.

Οι αιτήσεις χορήγησης επαγγελματικής σύνταξης υποβάλλονται στο αρμόδιο ταμείο υποχρεωτικής επαγγελματικής συνταξιοδότησης.

Το δικαίωμά σας σε παροχές γήρατος όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Οι διατάξεις της ΕΕ για τις συντάξεις γήρατος αφορούν αποκλειστικά τα κρατικά συνταξιοδοτικά συστήματα και όχι τυχόν εταιρικά, επαγγελματικά ή ιδιωτικά συστήματα. Οι διατάξεις αυτές εγγυώνται ότι:

- Σε κάθε χώρα της ΕΕ (καθώς και στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία και την Ελβετία) όπου έχετε ασφαλιστεί, το ασφαλιστικό ιστορικό σας διατηρείται μέχρι να φτάσετε σε ηλικία συνταξιοδότησης στην εκάστοτε χώρα.
- Κάθε χώρα της ΕΕ (καθώς και η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, η Νορβηγία και η Ελβετία) όπου έχετε ασφαλιστεί οφείλει να σας καταβάλει σύνταξη γήρατος, όταν φτάσετε σε ηλικία συνταξιοδότησης. Το ποσό που θα λαμβάνετε από κάθε χώρα εξαρτάται από τη διάρκεια της ασφαλιστικής κάλυψής σας σε αυτή.
- Η σύνταξή σας θα σας καταβάλλεται οπουδήποτε διαμένετε στην ΕΕ (και στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία).*

Οφείλετε να υποβάλετε την αίτησή σας στον φορέα συνταξιοδοτικής ασφάλισης της χώρας της ΕΕ (ή της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν, της Νορβηγίας ή της Ελβετίας) όπου ζείτε, εκτός εάν δεν έχετε εργαστεί ποτέ εκεί. Σε τέτοια περίπτωση, πρέπει να υποβάλετε την αίτησή σας στη χώρα όπου εργαστήκατε για τελευταία φορά.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Κεφάλαιο VII: Παροχές επιζώντων

Πότε δικαιούστε παροχή επιζώντος;

Εθνική σύνταξη

Ο νόμος στην Ισλανδία δεν προβλέπει καμία σύνταξη χηρείας, αλλά καταβάλλεται επίδομα τέκνου (*barnalífeyrir*) για τα ορφανά τέκνα (βιολογικά, υιοθετημένα ή τέκνα του/της συζύγου) ηλικίας κάτω των 18 ετών. Για τον αποθανόντα ασφαλισμένο, τον επιζώντα σύζυγο ή το επιζών τέκνο πρέπει να αποδεικνύεται ότι διέμεναν στην Ισλανδία για διάστημα τριών τουλάχιστον ετών ακριβώς πριν από την υποβολή της αίτησης χορήγησης επιδόματος τέκνου.

Επαγγελματική σύνταξη

Είναι δυνατή η καταβολή παροχών από τα ταμεία υποχρεωτικής επαγγελματικής συνταξιοδότησης (*lögbundnir lífeyrissjóðir*), για ορισμένη περίοδο, σε συζύγους, σε συντρόφους (διαφορετικού ή του ίδιου φύλου) στο πλαίσιο δηλωμένης συμβίωσης, σε τέκνα ηλικίας κάτω των 18 ετών και, σε ορισμένες περιπτώσεις, σε φροντιστές, υπό τον όρο ότι ο αποθανών λάμβανε σύνταξη από το συνταξιοδοτικό ταμείο κατά τη στιγμή του θανάτου του ή κατέβαλλε εισφορές για ορισμένο χρονικό διάστημα πριν από τον θάνατό του.

Τι καλύπτεται;

Εθνική σύνταξη

Το επίδομα τέκνου (*barnalífeyrir*) είναι κατ' αποκοπή μηνιαίο ποσό ύψους 23.411 ISK (141 ευρώ) (από 1/6/2011) και διπλασιάζεται εάν το παιδί είναι ορφανό και από τους δύο γονείς.

Ο επιζών σύζυγος ή σύντροφος που δεν έχει συμπληρώσει ακόμη την ηλικία των 67 ετών δικαιούται επίδομα θανάτου (*dánarbætur*). Αυτό το επίδομα κοινωνικής πρόνοιας ανέρχεται σε 34.870 ISK (210 ευρώ) μηνιαίως (από 1/6/2011) και καταβάλλεται για διάστημα έξι μηνών. Η μέγιστη διάρκεια χορήγησης μπορεί να φτάσει τους δώδεκα μήνες εάν ο δικαιούχος φροντίζει συντηρούμενο τέκνο ηλικίας κάτω των 18 ετών ή σε άλλες ειδικές περιπτώσεις. Σε αυτή την περίπτωση, το επίδομα ανέρχεται σε 26.122 ISK (158 ευρώ) μηνιαίως (από 1/6/2011).

Επαγγελματική σύνταξη

Μηνιαίο επίδομα τέκνου καταβάλλεται στα τέκνα αποθανόντος μέχρι την ηλικία των 18 ετών. Το ποσό της σύνταξης μπορεί να διαφέρει μεταξύ των επιμέρους συνταξιοδοτικών ταμείων. Οι παροχές διπλασιάζονται εάν έχουν αποβιώσει αμφότεροι οι γονείς, οι οποίοι υπάγονταν στο συνταξιοδοτικό ταμείο.

Οι παροχές επιζώντος συζύγου ή συντρόφου υπολογίζονται ως ποσοστό επί της σύνταξης του αποθανόντος σύμφωνα με το καταστατικό κάθε συνταξιοδοτικού ταμείου. Οι παροχές καταβάλλονται για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα μόνο. Σε περίπτωση που ο αποθανών και ο επιζών σύζυγος ή σύντροφος έχουν παιδιά, η παροχή είναι δυνατόν να καταβάλλεται μέχρι να συμπληρώσει το παιδί την ηλικία των 19 ετών.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές επιζώντων;

Ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει ένα τυποποιημένο έντυπο αίτησης στη Διοίκηση Κοινωνικής Ασφάλισης (*Tryggingastofnun ríkisins*).

Οι αιτήσεις χορήγησης των παροχών επαγγελματικής σύνταξης υποβάλλονται στο αρμόδιο ταμείο υποχρεωτικής επαγγελματικής συνταξιοδότησης.

Το δικαίωμά σας σε παροχές επιζώντων όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Οι κανόνες που ισχύουν για τις συντάξεις επιζώντων συζύγων ή ορφανών τέκνων και για τα επιδόματα θανάτου είναι εν γένει οι ίδιοι με εκείνους που ισχύουν για τις συντάξεις αναπηρίας και γήρατος (βλ. κεφάλαια V και VI). Συγκεκριμένα, οι συντάξεις επιζώντων και τα επιδόματα θανάτου πρέπει να καταβάλλονται χωρίς μειώσεις, τροποποιήσεις ή αναστολές ανεξάρτητα του τόπου κατοικίας του επιζώντος συζύγου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στην Ισλανδία, στο Λιχτενστάιν, στη Νορβηγία ή στην Ελβετία.*

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Κεφάλαιο VIII: Παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες

Πότε δικαιούστε παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες;

Η ασφάλιση κατά των εργατικών ατυχημάτων καλύπτει τους μισθωτούς που εργάζονται στην Ισλανδία, εκτός των αλλοδαπών υπηκόων που απασχολούνται επαγγελματικά σε αντιπροσωπεία ξένης χώρας και του αλλοδαπού προσωπικού που εργάζεται για τους εν λόγω εκπροσώπους. Η εργασία σε ισλανδικό πλοίο ή αεροσκάφος που τελεί υπό την κατοχή ή την εκμετάλλευση ισλανδικού φυσικού ή νομικού προσώπου ισοδυναμεί με εργασία στην Ισλανδία, υπό τον όρο ότι οι μισθοί καταβάλλονται στην Ισλανδία. Η ασφάλιση καλύπτει και τους αυτοαπασχολούμενους.

Οι οικιακοί βοηθοί έχουν επίσης δικαίωμα παροχών σε περίπτωση ατυχήματος που προκύπτει στο πλαίσιο της εργασίας τους, υπό τον όρο ότι αναγράφουν το σχετικό αίτημα στη δήλωση φόρου εισοδήματος που υποβάλλουν στην αρχή κάθε έτους.

Η ασφάλιση κατά των εργατικών ατυχημάτων καλύπτει τα ατυχήματα που συμβαίνουν εξαιτίας κάποιου απρόβλεπτου εξωτερικού συμβάντος κατά τη διάρκεια της εργασίας, της μαθητείας, της διάσωσης και κάθε είδους προπονήσεων, εκδηλώσεων και αθλητικών αγώνων που οργανώνονται από αναγνωρισμένο αθλητικό σύλλογο υπό την επίβλεψη προπονητή.

Ένα άτομο θεωρείται ότι εργάζεται όταν βρίσκεται στον τόπο εργασίας του κατά τις ώρες εργασίας, καθώς και στη διάρκεια των ωρών των γευμάτων ή των διαλειμμάτων, όταν βρίσκεται σε αποστολή για λογαριασμό της επιχείρησης ή όταν πραγματοποιεί τη διαδρομή μεταξύ της οικίας του και του τόπου εργασίας του.

Η ασφάλιση καλύπτει επίσης ασθένειες που οφείλονται στις βλαπτικές συνέπειες ορισμένων ουσιών, ακτινοβολιών ή παρόμοιων φαινομένων, οι οποίες διαρκούν μερικές μέρες το πολύ και αποδίδονται στην ασκούμενη δραστηριότητα.

Τι καλύπτεται;

Υγειονομική περίθαλψη και βραχυπρόθεσμες παροχές σε χρήμα

Εάν απαιτείται ιατρική περίθαλψη συνεπεία εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας, το κόστος της καλύπτεται από την ασφάλιση υγείας, η οποία επιστρέφει επίσης στον ασφαλισμένο τυχόν συμμετοχή του στις σχετικές δαπάνες.

Ημερήσια επιδόματα ασθένειας σε χρήμα (slysadagpeningar) καταβάλλονται με αφετηρία την όγδοη ημέρα μετά το ατύχημα, υπό τον όρο ότι ο ενδιαφερόμενος έχει απωλέσει την ικανότητα προς εργασία για περίοδο τουλάχιστον 10 ημερών. Πρόκειται για κατ' αποκοπή ποσό ύψους 1.505 ISK (9,08 ευρώ) (από 1/6/2011), με συμπλήρωμα 337 ISK (2,03 ευρώ) για κάθε συντηρούμενο τέκνο ηλικίας κάτω των 18 ετών. Ορισμένες συλλογικές συμβάσεις προβλέπουν ότι συνεχίζεται η καταβολή μισθών κατά τη διάρκεια μιας ορισμένης περιόδου κατά την οποία δεν χορηγούνται παροχές ασθένειας σε χρήμα στον ενδιαφερόμενο. Ημερήσια επιδόματα καταβάλλονται μέχρις ότου ο ενδιαφερόμενος μπορέσει να ξαναρχίσει να εργάζεται, του αναγνωριστεί μόνιμη ανικανότητα ή αποβιώσει, αλλά η περίοδος χορήγησης του επιδόματος δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβεί τις 52 εβδομάδες.

Παροχές αναπηρίας

Σε περίπτωση που ένα εργατικό ατύχημα ή μία επαγγελματική ασθένεια προκαλέσει μόνιμη αναπηρία, σε ποσοστό 75% και περισσότερο, ο ενδιαφερόμενος έχει δικαίωμα πλήρους αναπηρικής σύνταξης. Τα επιδόματα για μόνιμη αναπηρία κάτω από 75% καταβάλλονται κατ' αναλογία με το ποσοστό αναπηρίας. Εάν η μείωση της ικανότητας προς εργασία είναι μικρότερη από 50% (αλλά τουλάχιστον 10%), η Διοίκηση Κοινωνικής Ασφάλισης (*Tryggingastofnun ríkisins*) μπορεί να χορηγήσει παροχές αναπηρίας υπό μορφή εφάπαξ πληρωμής η οποία αντιστοιχεί στη σύνταξη που θα καταβαλλόταν στον ενδιαφερόμενο στη διάρκεια μιας καθορισμένης περιόδου ετών. Ενθαρρύνεται επίσης η εφαρμογή μέτρων αποκατάστασης.

Όταν το ποσοστό αναπηρίας αξιολογείται άνω του 50%, χορηγείται συμπληρωματική σύνταξη, δυνάμει ορισμένων διατάξεων, για τον/την σύζυγο και/ή τα παιδιά κάτω των 18 ετών τα οποία συντηρούσε ο δικαιούχος κατά τη χρονική στιγμή του ατυχήματος.

Σύνταξη επιζώντων

Εάν ένα εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια επιφέρει το θάνατο του θύματος εντός δύο ετών μετά τη χρονική στιγμή κατά την οποία συνέβη, είναι δυνατή η καταβολή μηνιαίου επιδόματος θανάτου (*dánarbætur vegna slysa*) ύψους 34.951 ISK (211 ευρώ) (από 1/6/2011) στον χήρο ή στη χήρα για διάστημα οκτώ ετών.

Το επίδομα τέκνου (*barnalífeyrir*) καταβάλλεται για κάθε τέκνο και διπλασιάζεται εάν έχουν αποβιώσει αμφότεροι οι γονείς. Παροχές καταβάλλονται επίσης για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες ηλικίας άνω των 16 ετών τα οποία συντηρούσε ο αποθανών κατά τη χρονική στιγμή που συνέβη το ατύχημα ή που εκδηλώθηκε η ασθένεια, αναλόγως του βαθμού συντήρησης του παιδιού από τον αποθανόντα, βάσει κλίμακας από 436.234 ISK (2.633 ευρώ) μέχρι 1.309.137 ISK (7.902 ευρώ) (από 1/6/2011).

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα επιδόματα για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες;

Ο εργοδότης, ή ελλείψει αυτού ο ασφαλισμένος, προβαίνει άμεσα σε δήλωση, στον διοικητή της αστυνομίας ή στον εκπρόσωπό του, κάθε εργατικού ατυχήματος λόγω του οποίου μπορεί να γεννηθεί δικαίωμα παροχών στο πλαίσιο της ασφάλισης κατά των εργατικών ατυχημάτων, βάσει των προϋποθέσεων που καθορίζει η Διοίκηση Κοινωνικής Ασφάλισης (*Tryggingastofnun ríkisins*). Ο διοικητής της αστυνομίας μεταβιβάζει αυτή την αναφορά καθώς και κάθε απαραίτητη πληροφορία στη Διοίκηση Κοινωνικής Ασφάλισης.

Εάν το ατύχημα δεν δηλωθεί, το θύμα ή τα επιζώντα μέλη της οικογένειάς του δεν χάνουν το δικαίωμα τους να ζητήσουν τις παροχές, υπό τον όρο ότι προβαίνουν στην αίτηση παροχών εντός του έτους που έπεται του ατυχήματος. Οι παροχές μπορούν να χορηγηθούν ακόμη και μετά την παρέλευση της προθεσμίας του ενός έτους, σε περίπτωση που βάσει των περιστάσεων είναι προφανές ότι η καθυστέρηση δεν εμποδίζει την προσκόμιση αποδείξεων.

Το δικαίωμά σας σε παροχές εργατικού ατυχήματος και επαγγελματικών ασθενειών όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Οι διατάξεις της ΕΕ σχετικά με τις παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες μοιάζουν πολύ με τις διατάξεις για τα παροχές ασθενείας (βλ. ενότητες II και III). Για την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία και την Ελβετία, εάν κατοικείτε μόνιμα ή προσωρινά σε χώρα άλλη από εκείνη στην οποία είστε ασφαλισμένοι για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες, δικαιούστε συνήθως, σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας, υγειονομική περίθαλψη

στη χώρα αυτή. Οι παροχές σε χρήμα καταβάλλονται συνήθως από τον οργανισμό στον οποίο είστε ασφαλισμένοι, ακόμη και αν κατοικείτε μόνιμα ή προσωρινά σε άλλη χώρα.*

Όταν πρέπει να πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις για να δικαιούστε παροχές για εργατικά ατυχήματα ή επαγγελματικές ασθένειες, ο φορέας στον οποίο είστε ασφαλισμένοι πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις περιόδους ασφάλισης, διαμονής ή απασχόλησης που έχετε συμπληρώσει βάσει της νομοθεσίας άλλης χώρας της ΕΕ, καθώς και της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν, της Νορβηγίας ή της Ελβετίας. Διασφαλίζεται έτσι ότι οι εργαζόμενοι δεν χάνουν την ασφαλιστική τους κάλυψη όταν αλλάζουν εργασία ή εγκαθίστανται σε άλλο κράτος.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Κεφάλαιο ΙΧ: Οικογενειακά επιδόματα

Πότε δικαιούστε οικογενειακά επιδόματα;

Στις οικογένειες με παιδιά καταβάλλονται διάφορες παροχές τόσο σε κρατικό όσο και σε τοπικό επίπεδο.

Τα επιδόματα τέκνου καταβάλλονται στους γονείς παιδιών ηλικίας μέχρι 18 ετών ή στα άτομα που είναι υπεύθυνα για τη συντήρηση παιδιών ηλικίας μέχρι 18 ετών. Δεν απαιτείται να κατοικεί το τέκνο στην Ισλανδία. Ωστόσο, το τέκνο πρέπει να συντηρείται από άτομα που υπάγονται πλήρως στο φορολογικό σύστημα της Ισλανδίας σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία.

Τι καλύπτεται;

Τα επιδόματα τέκνου (*barnabætur*) υπολογίζονται και καταβάλλονται βάσει των δηλωθέντων εισοδημάτων για το προηγούμενο έτος. Προκαταβάλλονται την 1η Φεβρουαρίου και την 1η Μαΐου κάθε έτους. Το ετήσιο ποσό εξαρτάται από την ηλικία των τέκνων καθώς και από την κατάσταση των γονέων (εάν είναι παντρεμένοι, συζούν ή είναι άγαμοι και μένουν μόνοι τους). Το επίδομα τέκνου μειώνεται όταν το φορολογητέο εισόδημα υπερβαίνει ένα ορισμένο ποσό.

Για παράδειγμα, το 2011 το ετήσιο επίδομα τέκνου ανέρχεται σε 61.191 ISK (369 ευρώ) για παιδιά ηλικίας κάτω των επτά ετών. Επιπλέον, οι γονείς που είναι παντρεμένοι ή συμβιώνουν επισήμως μαζί λαμβάνουν συμπλήρωμα ως εξής: για το πρώτο παιδί λαμβάνουν επίδομα που ανέρχεται σε 152.331 ISK (919 ευρώ), ενώ για το δεύτερο και για κάθε επόμενο παιδί λαμβάνουν επίδομα που ανέρχεται σε 181.323 ISK (1.094 ευρώ). Τα ποσά αυτά είναι υψηλότερα για τις μονογονεϊκές οικογένειες (253.716 ISK (1.531 ευρώ) και 260.262 ISK (1.571 ευρώ) αντίστοιχα).

Άλλες παροχές

Επίδομα μονογονεϊκής οικογένειας

Είναι δυνατή η καταβολή επιδόματος μονογονεϊκής οικογένειας (*mæðralaun*) σε περίπτωση που στην οικογένεια υπάρχουν δύο ή περισσότερα συντηρούμενα τέκνα ηλικίας κάτω των 18 ετών τα οποία διαμένουν στην Ισλανδία.

Επιδοτήσεις ημερήσιας φροντίδας

Οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης επιδοτούν το κόστος της ημερήσιας φροντίδας παιδιών στο σπίτι, για παράδειγμα στην περίπτωση μονογονεϊκών οικογενειών. Οι περισσότερες αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης χορηγούν επιδοτήσεις σε μονογονεϊκές οικογένειες. Έτσι, η οικονομική στήριξη που παρέχεται για ιδιωτική ημερήσια φροντίδα ισούται με το ποσό που καταβάλλεται σε παιδικούς σταθμούς, οι οποίοι λειτουργούν υπό την αιγίδα των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης.

Ειδικές παροχές για τα παιδιά με αναπηρία ή τα παιδιά που πάσχουν από χρόνια ασθένεια είναι δυνατή η χορήγηση επιδόματος κατ' οίκον φροντίδας (*umönnunargreiðslur*) σε άτομα που συντηρούν παιδιά με αναπηρία ή παιδιά που πάσχουν από χρόνια ασθένεια τα οποία μένουν στο σπίτι ή νοσηλεύονται σε νοσοκομείο. Πρόκειται για μηνιαία παροχή που μπορεί να φτάσει κατ' ανώτατο όριο τις 126.667 ISK (765 ευρώ) (από 1/6/2011).

Παροχές σε χρήμα σε φροντιστές παιδιών με σοβαρή αναπηρία ή ασθένεια

Οι γονείς που έχουν εργαστεί στην αγορά εργασίας της Ισλανδίας επί 6 μήνες και οι σπουδαστές δικαιούνται τις εν λόγω παροχές, εφόσον φροντίζουν παιδιά με σοβαρή αναπηρία ή παιδιά που πάσχουν από χρόνια ασθένεια (*greiðslur til foreldra langveikra eða alvarlega fatlaðra barna*), υπό τον όρο ότι σταματούν να εργάζονται ως μισθωτοί ή αυτοαπασχολούμενοι προκειμένου να αναλάβουν τη φροντίδα του παιδιού τους.

Συμπληρώματα προς άνεργους γονείς

Οι άνεργοι δικαιούνται συμπληρωματικό ημερήσιο ποσό επί του επιδόματος ανεργίας που λαμβάνουν, για παιδιά ηλικίας κάτω των 18 ετών.

Επίδομα τέκνου σε νέους που σπουδάζουν

Είναι δυνατή η καταβολή μηνιαίου πάγιου επιδόματος τέκνου για εκπαιδευτικούς λόγους (*barnalífeyrir vegna skólanáms*) σε νέους ηλικίας 18-20 ετών που σπουδάζουν ή παρακολουθούν προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης. Το εν λόγω επίδομα καταβάλλεται εάν ένας από τους δύο γονείς ή και οι δύο έχουν αποβιώσει ή λαμβάνουν σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας και ανέρχεται σε 23.411 ISK (141 ευρώ) (από 1/6/2011).

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα οικογενειακά επιδόματα;

Τα επιδόματα τέκνου (*barnabætur*) καταβάλλονται από τις φορολογικές αρχές. Τα επιδόματα υπολογίζονται και καταβάλλονται βάσει των εισοδημάτων των ατόμων που συντηρούν τα τέκνα όπως αυτά δηλώθηκαν στη δήλωση εισοδήματος για το προηγούμενο έτος.

Άλλες παροχές

Για τη χορήγηση του επιδόματος τέκνου, των ειδικών παροχών και των παροχών σε χρήμα σε περίπτωση που υπάρχουν παιδιά με αναπηρία ή ασθένεια, καθώς και για τη χορήγηση των επιδομάτων μονογονοϊκών οικογενειών, αρμόδια είναι η Διοίκηση Κοινωνικής Ασφάλισης (*Tryggingastofnun ríkisins*) στην οποία πρέπει να υποβάλλεται η σχετική αίτηση. Τα συμπληρώματα των παροχών ανεργίας χορηγούνται από τη Διεύθυνση Εργασίας (*Vinnumálastofnun*). Για τις παροχές που καταβάλλονται από τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, οι σχετικές αιτήσεις πρέπει να υποβάλλονται στα αντίστοιχα γραφεία.

Το δικαίωμά σας σε οικογενειακά επιδόματα όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Τα χαρακτηριστικά και το ύψος των οικογενειακών επιδομάτων ποικίλουν σημαντικά από το ένα κράτος στο άλλο.* Είναι επομένως σημαντικό να γνωρίζετε ποιο κράτος είναι υπεύθυνο να σας χορηγεί τα επιδόματα αυτά και ποιες προϋποθέσεις πρέπει να πληρούνται. Οι γενικές αρχές για τον προσδιορισμό της σχετικής νομοθεσίας διατίθενται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=849&langId=el>.

Η χώρα που είναι υπεύθυνη για την καταβολή των οικογενειακών επιδομάτων πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις περιόδους ασφάλισης που έχετε συμπληρώσει βάσει της νομοθεσίας άλλης χώρας της ΕΕ, καθώς και της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν, της Νορβηγίας ή της Ελβετίας, εάν αυτό είναι απαραίτητο ώστε να πληρούνται οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση του επιδόματος.

Εάν μια οικογένεια δικαιούται επιδόματα βάσει της νομοθεσίας περισσότερων της μίας χωρών, λαμβάνει κατά κανόνα τα υψηλότερα ποσά των παροχών που προβλέπονται βάσει της νομοθεσίας μίας από τις χώρες αυτές. Με άλλα λόγια, η οικογένεια αντιμετωπίζεται ωσάν όλα τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα να διαμένουν και να είναι ασφαλισμένα στη χώρα με την ευνοϊκότερη νομοθεσία.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Τα οικογενειακά επιδόματα δεν μπορούν να καταβάλλονται εις διπλούν για την ίδια περίοδο και για το ίδιο μέλος της οικογένειας. Υπάρχουν κανόνες προτεραιότητας σύμφωνα με τους οποίους προβλέπεται η αναστολή των επιδομάτων από μία χώρα μέχρι του ποσού εκείνων που καταβάλλονται από τη χώρα που είναι κατά βάση αρμόδια για την καταβολή τους.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Κεφάλαιο X: Ανεργία

Πότε δικαιούστε παροχές ανεργίας;

Εάν είστε μισθωτός εργαζόμενος ή αυτοαπασχολούμενος που διαμένει στην Ισλανδία, μπορεί να έχετε δικαίωμα σε παροχές ανεργίας (*atvinnuleysisdagpeningar*), εφόσον απωλέσετε την εργασία σας.

Μεταξύ άλλων, πρέπει να είστε εγγεγραμμένος στο ταμείο ανεργίας, να είστε ικανός προς εργασία, να αναζητάτε ενεργά εργασία, να είστε διαθέσιμος στην αγορά εργασίας χωρίς περιορισμούς και, τέλος, να είστε από 16 έως 69 ετών. Πρέπει επίσης να έχετε εργαστεί στην εγχώρια αγορά εργασίας για δώδεκα τουλάχιστον συνεχόμενους μήνες πριν από την υποβολή της αίτησης χορήγησης παροχών ανεργίας. Εάν έχετε εργαστεί το πολύ τρεις μήνες κατά τη διάρκεια των δώδεκα τελευταίων μηνών, δικαιούστε την κατώτατη παροχή.

Για να δικαιούνται πλήρεις παροχές, οι αυτοαπασχολούμενοι πρέπει να έχουν υποβληθεί σε μηνιαία παρακράτηση φόρου στην πηγή επί της υπολογιζόμενης αμοιβής τους, η οποία να ισούται τουλάχιστον με το ποσό αναφοράς που καθορίζει το υπουργείο Οικονομικών ως υπολογιζόμενη αμοιβή για εργασία για κάθε επάγγελμα. Πρέπει ακόμη να έχουν καταβάλει εισφορές κοινωνικής ασφάλισης (*tryggingagjald*) κατά τους τελευταίους δώδεκα συνεχόμενους μήνες που προηγούνται της υποβολής αίτησης στη διεύθυνση εργασίας για χορήγηση παροχών ανεργίας, εφόσον πληρούν τις άλλες προϋποθέσεις.

Τι καλύπτεται;

Οι παροχές ανεργίας είναι κατ' αποκοπή ημερήσιες αποζημιώσεις σε χρήμα αναλογικές με το εισόδημα. Υπολογίζονται βάσει των περιόδων εργασίας κατά τους τελευταίους δώδεκα μήνες πριν από την ανεργία, των προηγούμενων αποδοχών και των εισοδημάτων που λαμβάνει ενδεχομένως ο δικαιούχος.

Κατ' αποκοπή παροχές

Οι κατ' αποκοπή παροχές προς μισθωτούς και αυτοαπασχολούμενους καταβάλλονται για τις πρώτες δύο εβδομάδες μετά την έναρξη της περιόδου ανεργίας. Το ανώτατο ύψος τους φτάνει τα 161.523 ISK (975 ευρώ) μηνιαίως (από 1/6/2011).

Παροχές συνδεδεμένες με το εισόδημα

Μετά τις πρώτες δύο εβδομάδες, ο άνεργος λαμβάνει παροχές συνδεδεμένες με το εισόδημα για διάστημα τριών μηνών το πολύ. Η εν λόγω παροχή ανέρχεται έως το 70% των μέσων εισοδημάτων στη διάρκεια περιόδου έξι μηνών η οποία τερματίζεται δύο μήνες πριν από την έναρξη της ανεργίας. Για τους αυτοαπασχολούμενους, η περίοδος αναφοράς καθορίζεται βάσει των εισοδημάτων κατά το τελευταίο εισοδηματικό έτος. Η μέγιστη παροχή καθορίζεται σε 254.636 ISK (1.537 ευρώ) (από 1/6/2011).

Αφού λάβουν παροχές συνδεδεμένες με το εισόδημα για μέγιστο διάστημα τριών μηνών, οι άνεργοι δικαιούνται να συνεχίσουν να λαμβάνουν κατ' αποκοπή βασικές παροχές.

Οι παροχές καταβάλλονται επί τρία έτη κατά το μέγιστο για κάθε περίοδο καταβολής τους. Όσοι έλαβαν παροχές ανεργίας για πρώτη φορά τον Μάρτιο του 2008 ή αργότερα, μπορούν να λαμβάνουν τις εν λόγω παροχές για επιπλέον διάστημα 12 μηνών. Όταν ένα άτομο το οποίο λαμβάνει παροχές ανεργίας ξαναρχίσει να εργάζεται εντός της περιόδου των τριών ετών, η περίοδος καταβολής της παροχής παρατείνεται. Αφού καταβληθούν παροχές για τρία χρόνια, νέα περίοδος καταβολής μπορεί να ξεκινήσει μόνο ύστερα από 24 μήνες, εφόσον το άτομο αυτό εργάστηκε στην εγχώρια αγορά εργασίας για έξι τουλάχιστον

μήνες μετά το πέρας της προηγούμενης περιόδου και έχασε την εργασία του για βάσιμους λόγους.

Όταν η απώλεια της εργασίας δεν οφείλεται σε υπαιτιότητα του εργαζομένου, δεν προβλέπεται καμία περίοδος αναμονής.

Αντιθέτως, εάν η σύμβαση εργασίας τερματιστεί με πρωτοβουλία του εργαζομένου ή λόγω δικού του σφάλματος, η περίοδος αναμονής είναι δύο μήνες την πρώτη φορά και η περίοδος καταβολής της παροχής μειώνεται ανάλογα.

Σε περίπτωση μερικής απασχόλησης, τα επιδόματα μειώνονται αναλογικά. Είναι επίσης δυνατή η καταβολή συμπληρωματικού ημερήσιου ποσού για τη συντήρηση τέκνων ηλικίας κάτω των 18 ετών, το οποίο ανέρχεται στο 4% των πλήρων βασικών παροχών για κάθε συντηρούμενο τέκνο.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές ανεργίας;

Σε περίπτωση που απολέσετε την εργασία σας, πρέπει να εγγραφείτε στη διεύθυνση εργασίας (*Vinnuáæstofnun*) και να ζητήσετε παροχές ανεργίας.

Το δικαίωμά σας σε παροχές ανεργίας όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Αρμόδιο για τη χορήγηση παροχών ανεργίας είναι συνήθως το κράτος μέλος στο οποίο απασχολείστε. Ειδικές διατάξεις ισχύουν για τους μεθοριακούς εργαζόμενους και άλλους διασυνοριακούς εργαζόμενους, οι οποίοι έχουν διατηρήσει τον τόπο κατοικίας τους σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο στο οποίο εργάζονται.

Περίοδοι ασφάλισης ή απασχόλησης που έχουν συμπληρωθεί σε άλλες χώρες της ΕΕ, καθώς και στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία, ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν ώστε να πληρούνται οι προϋποθέσεις χορήγησης.

Εάν θέλετε να αναζητήσετε εργασία σε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία, μπορείτε υπό ορισμένες προϋποθέσεις να εξάγετε τις παροχές αυτές για ορισμένο χρονικό διάστημα.*

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Κεφάλαιο XI: Ελάχιστοι πόροι διαβίωσης

Πότε δικαιούστε επίδομα λόγω ελάχιστων πόρων διαβίωσης;

Κοινωνικές υπηρεσίες των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης

Οι οικογένειες και τα άτομα ηλικίας άνω των 18 ετών είναι δυνατόν σε ειδικές καταστάσεις ανάγκης να έχουν δικαίωμα σε κοινωνικές υπηρεσίες οι οποίες παρέχονται από τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης. Ο νόμος για τις κοινωνικές υπηρεσίες των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης (*Lög um félagsþjónustu sveitarfélaga*) καλύπτει τις ανάγκες των παιδιών, των νέων, των ηλικιωμένων και των ατόμων με αναπηρία.

Η υπηκοότητα δεν αποτελεί προϋπόθεση για τη θεμελίωση του εν λόγω δικαιώματος. Ο δικαιούχος πρέπει, πάντως, να διαμένει νόμιμα στην εκάστοτε τοπική κοινότητα, ενώ για ορισμένες υπηρεσίες απαιτείται ενδεχομένως η συμπλήρωση συγκεκριμένης χρονικής περιόδου διαμονής. Εξαιρέση προβλέπεται σε περίπτωση παροχής επείγουσας βοήθειας.

Κρατική κοινωνική πρόνοια

Δικαίωμα σε κρατική κοινωνική πρόνοια έχουν οι δικαιούχοι σύνταξης γήρατος και αναπηρίας, οι επιζώντες, τα άτομα σε φάση αποκατάστασης, οι μονογονεϊκές οικογένειες, οι γονείς παιδιών με αναπηρία ή χρόνια ασθένεια, οι νέοι που σπουδάζουν και οι ασφαλισμένοι για λόγους υγείας που έχουν πολλές ιατροφαρμακευτικές δαπάνες.

Η υπηκοότητα δεν αποτελεί προϋπόθεση για τη θεμελίωση του εν λόγω δικαιώματος. Για να είναι, όμως, κάποιος επιλέξιμος για κρατική κοινωνική πρόνοια, η Ισλανδία πρέπει να είναι ο επίσημος τόπος διαμονής του. Σε νομοθετικές πράξεις και σε διοικητικούς κανονισμούς μπορεί να προβλέπονται άλλες προϋποθέσεις.

Τι καλύπτεται;

Κοινωνικές υπηρεσίες των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης

Κάθε αρχή τοπικής αυτοδιοίκησης έχει τους δικούς της κανόνες όσον αφορά την παροχή οικονομικής αρωγής. Επομένως, είναι δυνατό να υπάρχουν διαφορές. Ωστόσο, οι περισσότερες τοπικές αυτοδιοικήσεις παρέχουν οικονομική βοήθεια βάσει των κατευθυντήριων γραμμών που προβλέπει το υπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας (*Velferðarráðuneytið*).

Στα εισοδήματα που λαμβάνονται υπόψη κατά την αξιολόγηση της ανάγκης για χρηματικό βοήθημα περιλαμβάνονται οι μισθοί και όλες οι παροχές κοινωνικής ασφάλισης και στήριξης σε κρατικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένων των συντάξεων, των παροχών ανεργίας (*atvinnuleysisdagpeningar*), του επιδόματος μονογονεϊκής οικογένειας (*mæðralaun*) και των επιδομάτων ασθένειας που καταβάλλουν τα ταμεία ασθένειας των συνδικάτων. Στην αξιολόγηση δεν περιλαμβάνονται συνήθως το σπίτι/το διαμέρισμα όπου διαμένει ο αιτών και το αυτοκίνητό του. Κατά την υποβολή αιτήσεων για χρηματικό βοήθημα δεν λαμβάνονται υπόψη ούτε τα οικογενειακά επιδόματα που λαμβάνει η οικογένεια, για τέκνα.

Το βοήθημα υπολογίζεται βάσει της οικογενειακής μονάδας, η οποία αποτελείται από τον αιτούντα, τον σύζυγο και τέκνα ηλικίας έως 18 ετών.

Οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης υποχρεούνται να θεσπίζουν κανόνες για το χρηματικό βοήθημα και επιπλέον να καθορίζουν τα κατώτατα ποσά. Σύμφωνα με τις συστάσεις του

υπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, τα μηνιαία ποσά, μη συμπεριλαμβανομένου του επιδόματος στέγασης (*húsaleigubætur*), δεν πρέπει να είναι χαμηλότερα από εκείνα των μηνιαίων επιδομάτων ανεργίας.

Οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης μπορούν επίσης να παρέχουν χρηματικό βοήθημα αναλόγως των αναγκών στον τομέα της υγείας. Αυτό υπόκειται σε έλεγχο εισοδηματικών πόρων και έχει καθορισμένο ανώτατο ποσό. Μπορεί να ισχύει για οδοντιατρική περίθαλψη και εξειδικευμένες συμβουλευτικές υπηρεσίες από ψυχολόγους, ψυχιάτρους και κοινωνικούς λειτουργούς.

Κρατική κοινωνική πρόνοια

Μη ανταποδοτική βοήθεια παρέχεται σε κεντρικό επίπεδο με σκοπό την παροχή ειδικής πρόσθετης βοήθειας (με την καταβολή είτε σταθερού είτε διαφορετικού ανά περίπτωση ποσού), εντός των ορίων που θέτει η νομοθεσία, σε συγκεκριμένες κατηγορίες του πληθυσμού υπό συγκεκριμένες περιστάσεις.

Η βοήθεια αυτή μπορεί να συνδέεται με εισοδήματα πέραν των παροχών στέγασης, ανάλογα με την περίπτωση. Κατά κανόνα λαμβάνεται υπόψη το σύνολο των πόρων. Η ακίνητη περιουσία δεν λαμβάνεται συνήθως υπόψη, είναι δυνατόν όμως να ληφθούν υπόψη τα εισοδήματα που προέρχονται από αυτή.

Η νομοθεσία καθορίζει το κατώτατο και το ανώτατο όριο συνδρομής ή την επιστροφή των δαπανών στον δικαιούχο. Η μόνη προϋπόθεση είναι να έχουν παραμείνει αμετάβλητες οι περιστάσεις και να πληρούνται οι προϋποθέσεις.

Ο δικαιούχος μπορεί επίσης να αποζημιωθεί (εν όλω ή εν μέρει) για σημαντικές δαπάνες ιατρικής περίθαλψης και φάρμακα, περίπτωση στην οποία λαμβάνεται υπόψη το ετήσιο εισόδημά του.

Πρόσθετες παροχές

Στο πλαίσιο του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας δεν καταβάλλεται επίδομα θέρμανσης. Οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης χορηγούν όμως στεγαστικά επιδόματα με κριτήρια εισοδήματος (*húsaleigubætur*) μέχρι του ποσού των 46.000 ISK (278 ευρώ) μηνιαίως (τιμές 2011), αναλόγως του μεγέθους και των εισοδημάτων της οικογένειας καθώς και των δαπανών στέγασης.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα επιδόματα λόγω ελάχιστων πόρων διαβίωσης;

Όλα τα άτομα οφείλουν να συντηρούν τους εαυτούς τους, τον ή τη σύζυγό τους και τα τέκνα τους ηλικίας κάτω των 18 ετών. Πρέπει να έχουν εξαντλήσει όλες τις άλλες δυνατότητες (ακόμη και τις παροχές κοινωνικής ασφάλισης) προτού υποβάλουν αίτηση για κοινωνική πρόνοια, και να είναι σε θέση να αποδείξουν ότι αναζητούν ενεργά εργασία.

Η παροχή χρηματικού βοηθήματος εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι τελευταίες ενθαρρύνονται, ωστόσο, να ακολουθούν τις κατευθυντήριες γραμμές του υπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας.

Το προσωπικό των κοινωνικών υπηρεσιών των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης εξετάζει και αξιολογεί τις ανάγκες των αιτούντων. Η υποβολή της σχετικής αίτησης πρέπει να γίνεται εγγράφως και να συνοδεύεται από τα απαιτούμενα έγγραφα που αποδεικνύουν τα εισοδήματα (ήτοι έντυπο φορολογικής δήλωσης και εκκαθαριστικά σημειώματα των τελευταίων μηνών), καθώς και από ιατρική γνώμάτευση, εάν απαιτείται. Οι περισσότερες τοπικές αυτοδιοικήσεις διαθέτουν συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα για την επεξεργασία των αιτήσεων.

Οι αποφάσεις για την κρατική κοινωνική πρόνοια λαμβάνονται από τη Διοίκηση Κοινωνικής Ασφάλισης (Tryggingastofnun ríkisins). Η υποβολή της σχετικής αίτησης πρέπει να γίνεται εγγράφως και να συνοδεύεται από τα συναφή έγγραφα (ήτοι έντυπο φορολογικής δήλωσης, δήλωση φόρου εισοδήματος, ιατρική γνωμάτευση, εάν απαιτείται, και έγγραφα που αφορούν συγκεκριμένες δαπάνες).

Το δικαίωμά σας σε επιδόματα λόγω ελάχιστων πόρων διαβίωσης όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Ο συντονισμός των κανόνων της ΕΕ αφορά μόνο την κοινωνική ασφάλιση και όχι τις παροχές κοινωνικής πρόνοιας.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Κεφάλαιο XII: Μακροχρόνια περίθαλψη

Πότε δικαιούστε μακροχρόνια περίθαλψη;

Όλα τα άτομα που διαμένουν στην Ισλανδία δικαιούνται παροχές μακροχρόνιας περίθαλψης σε περίπτωση που χρήζουν μακροχρόνιας περίθαλψης, νοσηλευτικής φροντίδας ή άλλης συνδρομής. Δεν προβλέπεται συγκεκριμένη ηλικία για τη θεμελίωση του εν λόγω δικαιώματος. Οι νέοι κάτοικοι, όμως, πρέπει να διαμένουν στη χώρα έξι μήνες από την ημέρα εγγραφής και προσδιορισμού της ανάγκης για ειδική φροντίδα.

Για νοσηλεία σε θεραπευτήριο και κατ'οίκον υπηρεσίες νοσοκόμου, πρέπει να υπάρχει ασφαλιστική κάλυψη υγείας. Δεν προβλέπονται συγκεκριμένες κατηγορίες εξάρτησης.

Τι καλύπτεται;

Οι παροχές μακροχρόνιας περίθαλψης παρέχονται από το γενικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, ενώ η κοινωνική πρόνοια από τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι παροχές καταβάλλονται σε είδος, καθώς δεν προβλέπονται συγκεκριμένες παροχές μακροχρόνιας περίθαλψης σε χρήμα.

Είναι δυνατή η παροχή τριών κατηγοριών υπηρεσιών στο πλαίσιο της μακροχρόνιας περίθαλψης: κατ'οίκον υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των κατ'οίκον υπηρεσιών νοσοκόμου, των κέντρων φροντίδας ηλικιωμένων και των γηροκομείων.

Στις κατ'οίκον νοσηλευτικές και κοινωνικές υπηρεσίες μπορεί να περιλαμβάνονται γεύματα, καθαριότητα, προσωπική βοήθεια και άλλες παρόμοιες δραστηριότητες. Οι εν λόγω υπηρεσίες παρέχονται από υγειονομικές και δημοτικές αρχές. Τα κέντρα ημερήσιας φροντίδας φιλοξενούν τους δικαιούχους μέχρι οκτώ ή δέκα ώρες ημερησίως, πέντε ημέρες την εβδομάδα. Παρέχουν επίσης ιατρική περίθαλψη και προσωπική βοήθεια, συμβουλευτικές υπηρεσίες και δραστηριότητες αναψυχής.

Ο δικαιούχος μπορεί να κληθεί να καταβάλλει ένα ποσό ημερησίως για τις υπηρεσίες που του παρέχει το κέντρο ημερήσιας φροντίδας (875 ISK (5,28 ευρώ) σε τιμές 2011), και ένα άλλο ποσό μηνιαίως, ανάλογα με το εισόδημά του, σε γηροκομεία και κέντρα φροντίδας ηλικιωμένων. Το ποσό αυτό δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 293,247 ISK (1,770 ευρώ) μηνιαίως (τιμές 2011). Οι κατ'οίκον υπηρεσίες νοσοκόμου παρέχονται δωρεάν. Η παροχή κατ'οίκον κοινωνικών υπηρεσιών χρεώνεται ανάλογα με το εισόδημα του δικαιούχου.

Άλλες πιθανές παροχές είναι η παροχή τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, τεχνικής βοήθειας, βοήθειας για εργασίες βελτίωσης του σπιτιού, υπηρεσίες μεταφοράς, κ.λπ.

Οι παροχές καταβάλλονται για όσο χρονικό διάστημα υφίσταται η ανάγκη μακροχρόνιας περίθαλψης (ήτοι η κατάσταση εξάρτησης).

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στη μακροχρόνια περίθαλψη;

Η αξιολόγηση της ανάγκης μακροχρόνιας περίθαλψης γίνεται από επιτροπές επαγγελματιών διορισμένες ειδικά για τον σκοπό αυτόν σε κάθε υγειονομική περιφέρεια για όλες τις κατηγορίες υπηρεσιών. Για παράδειγμα, δεν είναι δυνατή η εισαγωγή κάποιου σε γηροκομείο ή σε κέντρο φροντίδας ηλικιωμένων χωρίς προηγούμενη επίσημη αξιολόγηση της ανάγκης εισαγωγής. Επανεξέταση της αξιολόγησης πραγματοποιείται ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

Οι φροντιστές μπορεί να είναι μη επαγγελματίες, δηλαδή μέλη της οικογένειας (είναι δυνατή η χορήγηση παροχών συζύγου, *makabætur*, στον ή στη σύζυγο συνταξιούχου υπό ειδικές περιστάσεις) ή επαγγελματίες. Οι τελευταίοι παρέχουν νοσηλευτικές και κοινωνικές υπηρεσίες κατ' οίκον, σε κέντρα ημερήσιας φροντίδας, σε γηροκομεία και σε κέντρα φροντίδας ηλικιωμένων. Αξιολογήσεις της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχονται σε γηροκομεία διεξάγονται τρεις φορές τον χρόνο.

Το δικαίωμά σας σε μακροχρόνια περίθαλψη όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Οι παροχές μακροχρόνιας περίθαλψης υπάγονται επίσης στους κανόνες της ΕΕ για τον συντονισμό της κοινωνικής ασφάλισης, όπως οι παροχές ασθενείας. Οι παροχές μακροχρόνιας περίθαλψης σε χρήμα καταβάλλονται σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας στην οποία είστε ασφαλισμένοι, ανεξάρτητα από τη χώρα στην οποία διαμένετε προσωρινά ή μόνιμα.*

Οι παροχές μακροχρόνιας περίθαλψης σε είδος χορηγούνται σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας στην οποία διαμένετε προσωρινά ή μόνιμα ωσάν να ήσαστε ασφαλισμένος στη χώρα αυτή.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Παράρτημα I: Χρήσιμες διευθύνσεις και χρήσιμοι δικτυακοί τόποι

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις προϋποθέσεις θεμελίωσης δικαιωμάτων και τις επιμέρους παροχές κοινωνικής ασφάλισης στη Ισλανδία μπορείτε να λάβετε από τους δημόσιους φορείς που διαχειρίζονται το σύστημα κοινωνικής προστασίας.

Για ζητήματα που αφορούν παροχές ασφάλισης σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη πρέπει να απευθύνεστε στους ακόλουθους φορείς:

Υπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας
(Velferðarráðuneytið)
Hafnarhúsinu V/Tryggvagötu
150 Reykjavík
Τηλ.: +354 545 8100
Φαξ: +354 551 9161
Ηλ. ταχ.: postur@vel.is
<http://www.velferdarraduneyti.is/>

Υπουργείο Οικονομικών:
(Fjármálaráðuneytið)
Amarhvoli við Lindargötu
150 Reykjavík
Τηλ.: + 354 545 9200
Φαξ: + 354 562 8280
Ηλ. ταχ.: postur@fjr.stjr.is
www.fjarmalaraduneyti.is

Ισλανδική Ασφάλιση Υγείας:
(Sjúkratryggingar íslands)
Laugavegur 114-118
150 Reykjavík
Τηλ.: + 354 515 0000
Φαξ: + 354 515 0051
Ηλ. ταχ.: sjukra@sjukra.is
www.sjukra.is

Διοίκηση Κοινωνικής Ασφάλισης
(Tryggingastofnun ríkisins)
Laugavegur 114
150 Reykjavík
Τηλ.: + 354 560 4400
Φαξ: + 354 560 4551
Ηλ. ταχ.: tr@tr.is
www.tr.is

Διεύθυνση Εργασίας
(Vinnumálastofnun)
Kringlunni 1
103 Reykjavík
Τηλ.: + 354 515 4800
Φαξ: + 354 511 2520
Ηλ. ταχ.: postur@vmst.is

www.vmst.is

Διεύθυνση Εισφορών
(Ríkisskattstjóri)
Laugavegur 166
150 Reykjavík
Τηλ.: + 354 442 1000
Φαξ: + 354 442 1999
Ηλ. ταχ.: rsk@rsk.is
www.rsk.is

Παράρτημα II: Ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές

Ορισμένες παροχές κοινωνικής ασφάλισης, οι λεγόμενες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα¹, παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου. Οι παροχές αυτές σε χρήμα δεν μπορούν επομένως να «εξαχθούν» σε περίπτωση εγκατάστασής σας σε άλλη χώρα της Ευρώπης, ακόμη και αν εξακολουθείτε να είστε ασφαλισμένος στην Ισλανδία.

Δεν αναφέρονται ειδικές μη ανταποδοτικού τύπου παροχές για την Ισλανδία.

¹ Βλ. παράρτημα Χ του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 988/2009. Για την Ισλανδία: βλ. παράρτημα IIα του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71.